

Lapířská válka rodu... každé kapky rozumu... daté dráždění panování... nejdobrodružnějších... brůzky, než nasměle... český vlastenecký... hou demokracií... hesel, kteří sedí v... právního třetěného... a v redakci Slova...

Na první pohled... připadá mi tato... Kdybychom našli... chásku a umytí... ejhle! politické... nevěstky péra... listické chátory...

Effekt rafinová... než efekt bav... v Occánii. Nej... tu kořalkou... objeví v zoh... velí modlití... ský podnik...

Byly doby... přechází na... výhost politick... iluze. Někde... stoudu od... ciehu politick... zpitomělo a... nový náter...

Lupičská válka rusko-žaponská vyvolala pravou orgii blbosti v českém vlasteneckém tisku. Všeho lidského citu, každé kapky rozumu zbavené hýření v nesmyslech, nestydaté dráždění panslávského trojčení české luzy, šílenství nejdobrodružnějších politických plánů a komediantské vyhrůžky, toť nesmírná a ničemná orgie, kterou provozuje český vlastenecký tisk, počínaje Národními listy přes Českou demokracii až k drzým zneužívatelům pokrokových hesel, kteří sedí v redakci Samostatnosti zachvácené státoprávním třeštěním a osleplé ohluchlé honbou za mandáty a v redakci Slova, orgánu nejfrivolnějších českých proců.

Na první pohled jako zběsilý rej divochů kolem totemu připadá mi toto hnusné divadlo. Ale jen na první pohled! Kdybychom mohli proud hydrantu obrátiti na třeštíci chásku a umýti a zchladiť divošky tetované bělochy, ejhle! politické švindlery, prohnané advokáty, nejhorší nevěstky péra bychom objevili, ohromnou apoteózu žurnalistické chátvy, která infikuje celý český život.

Efekt rafinovaného běsení těchto podvodníků je větší než efekt barevných dryáčníků mezi domorodci někde v Oceánii. Nejrozumnější člověk, ohlušený, zmámený sprostou kořalkou, vlévanou do něho denně šarlatánským tiskem, objeví v sobě náhle slovanskou krev, smrdutou špínu, která velí modliti se za zdar ozbrojeného stáda, hnaného v lupičský podnik krvelačným carismem...

Byly doby, kdy se nám zdálo, že český lid definitivně přechází na důstojné cesty národního vývoje a dává navždy výhost politickým kejklírům. Ale rozprchly se brzo naše iluze. Několik vypočítavých darebáků zběhlo docela nestoudně od jádra pokrokového hnutí, několik jiných v oficiální politiku slepě se zakouslo a vyhlídkou na mandáty zpitomělo a pokrokové fráze zbyly jen k tomu, aby dodaly nový nátěr starému kejklírství. A tak nad těžkou, pokrokovou prací malých hloučků vítězí opět frázemi přecpaný

dav a jeho ziskuchtiví vlastenečtí kuchaři. A země české „koruny“ páchnou více než kdy jindy státoprávními výkaly, v jichž středu politickému hnoji zvyklý národ libě si hová.

Quo usque tandem...

*

V neděli, 21. února, měla se vlastenecká orgie rozběsiti na pražském dláždění. Tak veleli nezodpovědní šmokové a štváči z vlasteneckých žurnálů. Šli na povel radniční pání modlit se do ruského kostela, šla na povel vlastenecká (hlavně „inteligentní“) luza manifestovat své panslávské reakcionářství. Pravím luza, a pravím to klidně, s plným vědomím významu slova. Neboť jen luza umlčuje nepohodlný sobě projev klackem, jen luza užívá násilí, udavačství a lži, jen luza je bezpříkladně zbabělá. A násilnickou, udavačskou, lhářskou a přitom zbabělou byla v neděli pražská vlastenecká inteligence. Byla to chátra nejhoršího druhu, byla to rozeštvaná zvěř, o jejíž výchovu k zběsilosti stará se tak dokonale Slovo a dr. Ant. Hajn...

Přišli jsme protestovat proti komedii, jež se měla odehráti kolem ruského kostela. Nebylo nás mnoho, sotva dva malé hloučky, neboť projev náš nebyl připraven. Několik mladých, energických, nad českou špínou ještě nezoufajících mužů přišlo protestovat proti obžerství frázemi, proti kultu války, militarismu, carismu. Přišli anarchisté, realisté, sociální demokraté. Přišla poctivost, touha po svobodě a opravdu pokrokové práci, přišla uražená lidská důstojnost. Umlčeli nás tentokráte kopanci a ranami, nejsprostším denunciantstvím, řevem krvelačného dobytká. Neumlčí nás však podruhé. Vrátili jsme se poučení. V neděli šli jsme *jen* demonstrovat; dnes víme, že *jest* naší *povinností* *všemi silami pracovati k tomu, abychom bez ohledu na programové rozdíly sebrali mladou energii k nové obrodné práci a zorganizovali soustavný odpor proti řádění vlastenecké luzy.*

*

Význam nedělní srážky našeho nepatrného hloučku s vlasteneckým davem spočívá právě jen v tom, že se

objevila celá ta bezedná mizernost státoprávního a rusofilského českého živlu. Především vyznamenala se vlastenecká inteligence, hlavně radikálně pokrokoví studenti, jichž některá jména jsou prý zjištěna, hanebným udavačstvím. Pak vyznamenala se vlastenecká žurnalistika svými bezpříkladně, rafinovaně lhavými referáty. Líčiti details, vyvracetí jednotlivé lži nebudem. Nemáme na to místa. Také takový nějaký vinohradský obchodník se sokolstvím nebo nějaký obskurní herec nebo kterýkoli z těch několika hulvátů, jež dali signál k násilnostem, nestojí ani za to, aby si člověk kvůli němu koupil karabáč na psy, neřkuli aby o něm mluvil v časopise. Nebo takový vlastenecký mistr krejčovský, jenž kráčí s hrdinsky vztyčenými šedinami před strážníkem vedoucím akademika na jeho udání zatčeného! Člověk má v okamžiku chuť naplít mu do obličeje, ale trochu rozvahy stačí, aby viděl před sebou jen tvora nejvýše politování hodného. Ti hrdinní udavači jsou vůbec bezpochyby hodně zbabělí a bázlivi lidé, když se domnívají, že taková procházka se strážníkem na komisařství anebo těch 24 hodin zdrtilo by některého z nás. Jděte k čertu! Co vám, chlapi špatní, dalo práce, než jste vylíčili policii můj „černý plnovous“ a „sametový klobouk“! Kdybyste byli přišli ke mně a optali se na jméno, bylo by to kratší. Nebyl bych vás ani zřackoval, nejsem — vlastencem...

Nakonec něco tragikomického. Psalo se, že radniční pání, když vyšli z radnice, byli uvítáni jásotem. To je lež. Vyšli z radnice za úplného ticha a šli těsně kolem zdi. *My* je spatřili první, *my* je první uvítali: „Pryč s válkou!“ „Pryč s takovou komedií!“ Nu, a radniční pání byli zděšení a několik jich dalo se do klusu, ohlížejíc se ustrašeně, nebude-li snad následovati — výprask. To působilo neodolatelnou komikou. Báfuška car má hrdinné ctitele!

V Praze 23. února

TENDENCE V UMĚNÍ

Přímo křečové záchvaty zmocňují se našich pakritiků a literární slamou vycpaných panáků, najdou-li v uměleckém díle stopy něčeho, co mohou oceňovat jako tendenci. Rozumějme: tendenci politickou nebo sociální; každá jiná tendence — není pro ně tendencí. Panický strach zachvátí těch několik literárních houfečků — či táborů, chcete-li, s jich intričkami a vzájemným uctíváním génů —, odváží-li se mladý umělecký talent osvědčiti širší rozhled a všestrannější chtění a nemá-li chuť pochopiti, že když smí vyčítati jako umělec své milence zrádné srdce, nesmí vyčítati jako umělec své společnosti ježatou obludu militarismu například. A ten panický strach před někým, kdo bude chtíti všechno říci a nic nepotlačovati jménem teorie nebo mravu, kdo se nedá sevřítí pletivem kotérie z kavárny Union nebo od Zlatého litru nebo třeba od Zrzavého vola, ten panický strach před utečencem z řemeslnického cechu, ach, ten panický strach projevuje se komikou, která by byla skoro požitekem, kdyby nebyla známkou duševní tuposti.

Ty, mladý básníku, jenž miluješ a sníš někde ve venkovském hnízdě, kde čteš věci, jež hrůzu i na poště působí, a chceš jednou vysloviti víc, než dovoleno počestným cechem, vezmi si šelmosmrtiče, až pojedeš do Prahy. Ten panický strach před tebou projeví se ovšem na širší veřejnost jen házením kritického hrachu na stěnu, ale dole, pod povrchem, uvidíš křečové vzrušení. Obsílky dostaneš od cechařských dirigentů, abys jako přišel a „melde gehorsamst“ řekl, a panna s mužským hlasem, agent české literární hlouposti, založí ligu, ochrannou ligu, abys nedostal se do „špatných rukou“...

*

Dvěma kanálky teče to do mladé naší literatury. Jedním voda. Pramen: Srdce. Druhým kořalka — či, pardon, nejjemnější mezinárodní likér. Příklad: Pasiflóra. (Abych

byl spravedliv: Moderní revue tiskne novely p. Martenovy. Ist auch eine schöne Gegend.) —

Řeknu však krátce, co si myslím. Že totiž lidé, kteří mají hlavu prázdnou a srdce pusté, kteří žijí, aby psali, a kteří nikdy nepsali, protože žili, nemohou dáti nic umění, nemohou ani kapkou přispěti do zřídla, z něhož dovedou lačně pít jen ti, kdož lačně také žili.

Že tedy tito lidé přirozeně se bojí všech projevů horkého srdce a mozku objímajícího celé světy.

A že také lidé přecpaní literární slamou nic nemohou dáti životu, otroci literatury, která je zmrzačuje do jediného směru, panáčkové, kteří pod jediným gestem oráče rozpadnou se v hromádku hadrů a kostí — ovšem aristokratických. Neboť všechna erudice zůstává slamou, dokud kladivo života nerozehřeje ji na své kovadlině.

A že tedy i tito lidé přirozeně se bojí všech projev individualit harmonicky rozložených do všech směrů jako košatá lípa.

Ale, odpusťte, pánové, je lepší „míti syfilis než býti kupčikem“, je lepší se zpěvem jíti do všech rvaček než dřepěti na sofa s lýrou.

*

Tendence? Není vůbec tendence pro umělce. Anebo jest pro něho tendencí všechno. Jako lidé smíme všechno milovati a všechno nenáviděti, jako básníci smíme o všech svých láskách a nenávistech zpívati. A každý z nás ztroskotá se někdy na těch vlnách. Člověk se chce vymluviti a básníka nechá doma. Pan Machar napsal Tristium Vindobona, napsal Zde by měly kvést růže, napsal Magdalénu, a Mithridates je už jen kapitánem vraku. Pan Machar mohl se však také státi směšným špatnými verši na manželské štěstí, jako p. Klášterský.

Všem svým láskám a nenávistem můžeme postaviti pomníky; někdo ho postaví z margarínu svým ženám a ze žuly svým láskám politickým a sociálním. Někdo staví vůbec jen z margarínu: p. Illový napsal Květy odboje, p. Vyskočil zazpíval příbramským horníkům...

Jaké blbství tohle nechápati. A jaké blbství tisknouti ještě dnes p. z Lešehradu.

Realism kazí českou mládež. A kazí právě tu, která není dosti plochá, aby šla za fangličkou nacionalistů, nebo dosti prospěchářská, aby žoldákovala ve službách klerikalismu. Kazí ji, protože skrčeným racionalismem dusí její mladé nadšení, láme její čínorodost, vysušuje půdu, právě mladou půdu, která jediná je schopna dáti vzklíčiti tomu, co podmiňuje silný, všestranný a zdravý život ve věku mužném.

Realism kazí mládež a tím nám ji odnímá. Nezabraňuje ovšem, aby přicházela ta, která si anarchistická říká, ale právě tato mládež ukazuje nejlépe, jak realism mládež kazí. Dává nám něco, co bych nejraději nazval „anarchistickou byrokracií“...

*

Je nás příliš málo. Vždy, když domnělí stoupenci anarchie chtějí konati něco anarchistického, vidíme dle toho, jak a co konají, že je nás ještě příliš málo. Nepravím tím ovšem, že toužím po davech za každou cenu vydupaných. Nejsem z těch, kdož nemohou se dočkati tisíců a opájejí se již nyní legiony aspoň vymyšlenými, zatímco anarchistický časopis má sotva tisíc věrných čtenářů a sotva třikrát čtyřikrát tolik odběratelů. Ale chtěl bych, aby bylo více anarchistických pracovníků, lidí, kteří něco dovedou a vědí, co chtějí, tak aby náš vývoj byl normálnější a náš postup stál méně obětí.

Jedná se nám tedy o mládež. A tož musíme státi příkře proti realismu, který nám ji zmrzačuje.

*

Slyšel jsem nedávno, že bylo řečeno: „Není nás realism ani tak vzdálen.“ Obešel mne mráz.

Tož sedím a hledám marně ty styčné body.

1. *V politice.* Nalézám obyčejnou měšťáckou partaj profesorů a doktorů s jistou blahosklonností demokratizujících, kteří chtějí starý politický švindl obroditi mravností a snaží

se politický život oklestiti o všechno, co mu dodává aspoň jistého švihů.

2. *V otázce sociální.* Sympatie k sterilnímu reformismu. Naprosté nepochopení socialistických ideálů. Odmítání revoluční taktiky. Až nemraveně nekritické stanovisko k sociální demokracii.

3. *V náboženské otázce.* Strach před radikální operací vředu odříznutím. Vyvolávání a zvětšování zmatku stálým poplašným křikem.

4. *V otázce mravní.* Kult moralistního haraburdí, poněkud přizpůsobený moderní době. Věčná stavba na písku křesťanské lásky k bližnímu místo na morálce vědecky založené. Jinak snaha po mravech prostřednosti. Také úkazy dvojí morálky: antialkoholická abstinenční propaganda lidí, kteří k dobré večeři pijí tři piva, kouří seriózní doutníky a tráví při partii taroků.

5. *V umění.* Idiosynkrazie. Nedostatek nervů pro krásu. Pak ještě trochu politiky. Bezruč a Machar; oběti, realismu na míle vzdálené. Nepravím ovšem: nedobrovolné.

6. *Ve vědě.* Věda jest jediné pole, kde realism má trochu zásluh. Aspoň v té naší kapce vody, které chybělo všechno pro vědecký život. Jinak realisté nejsou a nebudou objeviteli; jsou to přežvykavci, kteří mají hodně rozhledu. Tím vítězí uprostřed našich stlačených horizontů. Vědeckou politiku také umí: viz případ dr. Pekaře...

Ale jest to skoro nudné, samozřejmé věci vykládat „anarchistickým“ analfabetům...

Jedno je jisto: kdybychom byli pokročilejší národ, byli by nám realisté nebezpečnější než klerikálové. Pro nás anarchisty jsou stejně nebezpeční.

A že nám kazí mládež, hlavně.

Jsem bez náboženství.

Zavrhuji každou víru; uznávám jen rozumové poznání, jež povede k morálce, která by byla vědou a zároveň základem pro úplný vývoj individua i společnosti k relativní dokonalosti.

Jsem bez náboženství, protože dle jediné správné definice jest náboženstvím poměr člověka k domnělému bohu a k neznámé věčnosti, a já nevím nic ani o bohu, ani o věčnosti, a nemohu tedy dáti přednost hloubání o svém poměru k nim před přemýšlením o svém poměru k zemi a její tvorstvu.

Vývoj lidstva mne učí, že člověk ví a věděti bude, a že jen tím, co ví, může dosíci existence stále snesitelnější. Proto zavrhuji víru, která jest projevem tvora nevědoucího a staví se v cestu lidskému bádání.

Rozumové poznání a z něho vyplývající morálka jako věda vedou mne k čistému socialismu (či chcete-li k anarchismu), to jest ke snaze po harmonii individua se společností, čili ke snaze, aby každé individuum mělo tolik materiálního blahobytu a tolik duševní svobody, kolik se snáší se stejným materiálním blahobytem a se stejnou duševní svobodou každého individua následujícího.

Tento socialism mi praví, že když jsme jednou tady s pudem k životu, máme se všichni, kdož tento pud máme, míti dle svých povah dobře. Tento socialism zároveň však poučuje mne, že budu se míti pokud možno nejlépe, když všichni se budou míti pokud možno dobře.

A proto čerpám — podporován jsa v tom pudem k životu,

¹ Otiskneme milerádi každou polemiku s články a názory v tomto listě uveřejňovanými, vyhoví-li těmto požadavkům: 1. Nesmí státi na půdě reakcionářské. 2. Nesmí býti pro redakci anonymní. 3. Musí vyhovovati požadavkům literárním. 4. Musí rozsahem odpovídati objemu našeho časopisu.

vlastností to všeho zdravě živého — ze svého socialismu
chuť k životu, k práci, radost a nadšení.

Nahrazuje mi tedy socialism náboženství člověka nevě-
domého.

Proto jsem bez náboženství, bez víry, bez boha...

*

To může býti naše poslední slovo ke všem, kdož blaboli
svá náboženská kréda jednak z vrozeného konzervatismu,
jenž je nutí k tomu, aby drželi prázdný dnes již pojem nebo
stále ještě módní slovo, jako prof. Masaryk, jednak z bázně,
aby neplatili za ateisty, bezbožce, nevěrce, a z opatrnickosti
a politiky jako někteří naši pokrokáři.

NOVÁ INTERNACIONÁLA

Dvacátý osmý červen roku devatenáctistého čtvrtého může se státi jedním z nejpamátnejších dnů sociálního hnutí ve dvacátém století. V ten den totiž datováno jest založení Mezinárodního protimilitaristického sdružení děl-níků, nové internacionály.

Stalo se nikoli tajně, nýbrž před tváří celého světa na protimilitaristickém sjezdu v Amsterdamě, a my si upřímně přejeme, aby na sjezdu příštím, jenž se koná napřesrok v Oxfordu, mohlo se konstatovati, že nová inter-nacionála byla nejen založena, nýbrž že také žije zdravým a silným životem a že pro její myšlenku bije tisíce revolucio-nářských srdcí.

Kdo z nás zná nesmírný vliv internacionály staré, chvěje se přímo radostným pohnutím, že jest naděje, že dějiny budou se opakovati v novém, *opraveném* vydání. Že v zbah-nělé hnutí sociální vlito bude obrozujícím slovem nové nadšení. Že najmě proletariát protře si zrak a povede smrtelnou ránu na hlavu té nevěstky internacionály žluté, sociální demokracie.

Neboť je jisto, že tato nová internacionála promění se skoro bezprostředně v internacionálu anarchistickou...

S obtížemi setká se ovšem nesmírnými. Ohromný myš-lenkový kvas, jež pozorujeme dnes v anarchistickém hnutí, které jako uvědoměle anarchistické je sotva čtvrtstoletí staré, bude první její značnou překážkou. Zdá se například, že mnozí důležití myslitelé a bojovníci anarchismu nezú-částnili se sjezdu zúmyslně, ač výsledek sjezdu jejich cho-vání nevysvětluje. Stejně nevysvětlitelným je mlčení ně-kterých vážných časopisů našich. To se však časem snad změní. Najde-li myšlenka nové internacionály ohlas v anar-chistickém lidu, bude-li se moci nová internacionála vyká-zati skutečnými činy, získá si jistě všech srdcí nezaujatých příliš jednostrannými formulami.

V zaujatosti a v upřílišněné teoretičnosti je nebezpečí

veliké. Právě dnes. Bojuje se velmi prudce na dvou stranách. Jednak anarchisté socialističtí s anarchisty individualistickými, jednak anarchisté, přívrženci fyzické revoluce, s anarchisty křesťanskými. I na jiných stranách ještě může boj vypuknouti. Ovšem jsou hlasy, jež právě pro tu velikou různost v jednotlivostech radí k odložení všech přívlastků a k vyhledávání jen toho, co nás všechny pojí. Ale je nutno doznati, že když myšlenky zde jsou — a je jistě dobře, že zde jsou —, musí se nechatí vykvasit.

Již na sjezdu, o němž jest řeč, utkali se prudce revolucionáři s anarchisty křesťanskými, kteří hlásají tolstojovskou pasivitu. Většina sjezdu přijala sice rezoluci přející revoluci fyzické a výchově k ní směřující, ale někteří z poražených sotva se tak lehce vzdají.

Tož je otázkou: budou tyto teoretické spory nové internacionále na závalu nebo nebudou? Rozpor s anarchisty tolstojizujícími na závalu sotva bude. Propast mezi nimi a revolucionáři je příliš veliká, a tak může býti hrstka těchto zanícenců klidně ponechána stranou. Ale což nastanou-li v lůně internacionály i ostré spory individualistů se socialisty, anarchistů s odboráři?

Doufejme — a máme k tomu dosti důvodů —, že revoluční myšlenka internacionály nás všechny spojující utlumí oheň teoretiků a že se některým energickým druhům nad tyto spory povzneseným podaří udržeti bojovné temperamenty na uzdě tam, kde by společnou věc poškoditi mohly.

Nová internacionála má mezinárodně zorganizovati vojáky revoluce proti vojákům militarismu a proti internacionále černé i žluté. Kdo z nás nepřeje jí, by se setkala s největším úspěchem?

Po stránce formální máme mnohé námitky, hlavně jako nevolníci rakouského státu. O těch však promluvíme si později. Svěříme se s nimi předem některým zahraničním druhům a výsledek pak uveřejníme.

Byl to Laurent Tailhade, jenž kdysi prorokoval asi v ten smysl, že dav budoucí lepší společnosti bude líbatí stopy básníků. Přesných jeho slov si již nepamatuji. Nicméně mohu, aniž ublížím duchu jeho proroctví, rozšířiti pojem básníka ne-li na pojem tvůrčího ducha vůbec, tož aspoň na širší pojem umělce a — pak říci, že by to bylo velmi pěkné, kdyby... kdyby této „pocty“ umělci jednou více než dnes — a u nás v Čechách zejména — zasluhovali.

Nečiním si iluzí o davu, ale ještě méně pokud možno mám jich o umělcích. Nečiním si iluzí o davu. Všechny otřesy, jež neopomenou snad zítra již se dostaviti, všechny převraty, revoluce, rozhodné všeobecné stávky budou nuceny, třeba vznikly jako pokusy o všestrannou revoluci sociální, omeziti se na úkoly hospodářské a zapomenou pod kategorickým tlakem hesla Chléb pro všechny! na to, že revolucionáři snili kdysi také o svobodě a kráse pro všechny. Neboť teprve až fyzický hlad dokonale bude ukojen, ozve se hlad duševní stejně kategoricky. Ale k jeho éře v davu je příliš ještě daleko. Umění bude davu dlouho ještě tím, čím je i několika dřevěným aristokratům, kteří kazí například půvab veršovaného slova, dodávajíce mu tuhé a lesklé „krásy“ límců a náprsenek vycházejících ze strojové prádelny, — bude mu luxem málo vhodným pro člověka, jenž má k večeři jen dva párky s hořčicí.

Dav touží ovšem již dnes po veškerém luxu, jímž honosí se buržoazie, žene se aspoň za jeho imitací; tož místo umění „obohacuje“ se nejhorším galanterním zbožím, aniž vzdává se tajného sebevědomí, že umění chápe a miluje. A což jest nejhorší: není vyváděn z bludu svými vychovateli, naopak všemi redaktory deníků a týdeníků svých v něm posilován a často jako rozhodčí instance i ve věcech uměleckých nastolován.

Nebudeme slepí a nebudeme neupřimní: pro dnešek a pro zítřek je schopnost davů umění a jeho tvůrce chápat

a milovat ne-li ztracena, tož aspoň dokonale zvrácena. Ale náprava přijde. Lidstvo, které uskutečnilo hrůznou a obdivuhodnou utopii kapitalistického pořádku, uskuteční očištěno a posíleno náplní muk a bolestí utopii světlejší. Náprava přijde jako logický výsledek snah člověka, jenž fyzicky syt povstal na osvobozené zemi.

Jsme-li o tomto přesvědčení, nenecháme ruce v klíně. Budeme se snažiti odstraňovati překážky v cestě lidskému vývoji stojící, bude nás těšiti pracovat pro lepší budoucnost, vžijeme se ve společnost našich snů a budeme chtíti již dnes jednati jako synové lepší doby.

Nejsou ovšem všichni lidé schopni věřit v lepší budoucnost lidstva, jsou již takoví sociální skeptikové. Ale i ti, jsou-li duševně mladí a silní, inteligentní a životem překypující, přispívají k našemu dílu. Milují, třeba to i popírali, život a jeho boje, vrhají se chutě v myšlenkové zápasy, byť i někdy jen proto, aby zápasili; jsou-li však poctiví přitom, množí i oni život a jeho hodnoty.

Nuže, nemám lásky ani úcty k umělcům, kteří nepatří k těmto dvěma kategoriím pracujícího a bojujícího lidstva. Opovrhují davem výrobců, jenž se těší v celém světě oficielním poctám buržoazie, opovrhují i u nás v Čechách těmi mladými i starými, kteří například v literatuře vytrvale ničí u českého čtenáře nejen vkus, ale i smysl pro vyšší hodnoty životní. Jmenovati jistě dnes již nemusím. Našlo se i u nás několik dobrých lidí, kteří ocejšovali nesmrtelným znamením hanby ta nestydatá čela.

V očích lidu musí býti jednou umělec rehabilitován, to je nevyhnutelnou podmínkou lepšího kulturního vývoje. Ale lid ztratil dobrý úsudek instinktivní a nenabyl a dlouho nenabude správného úsudku rozumového ve věcech uměleckých a literárních. Tož jak nesmírně těžká a pomalá bude to práce, pomyslíme-li si, že vlivu jedné špatné knihy, jednoho špatného barvotisku nenapraví často ani deset knih dobrých, obrazů dobrých, pomyslíme-li si, že v takových Čechách rádí s největší reklamou obrazové kramářství B. Kočího a literární kramářství nakladatelského družstva Máje, v jejichž čele stojí ti nejhorší právě národní škůdcové,

vzdor vlastenecké své chvastavosti! Jak nesmírně těžká a pomalá to bude práce, když sotva deset procent toho, co se u nás za umění vydává, má vůbec nějakou uměleckou hodnotu, když sotva deset procent lidí na umělce různým způsobem pasovaných má vůbec nějaký umělecký význam za plotem své kotérie, neřkuli za hranicemi národa!

A těchto deset procent jsou teprve lidé s jistým talentem, s jistou uměleckou schopností — ale umělci v tom hlubokém, širokém, krásném významu, umělecké karaktery tvořící s lidským charakterem harmonický celek, tvůrci nových hodnot, rozmnožovatelé života, lidé plodné práce, bojovníci a předbojovníci... kolik těch je u nás! A kolik jich nezakopá své hřivny, kolik jich vytrvá, kolik jich zůstane čistých a poctivých, kolik jich nezaprodá se?

Smutná bilance! A přece jen *tito* mají právo na zvláštní lásku a úctu lidu, jen v lesku těchto světlých bytostí může lid růst k lepšímu životu, jen *tito* tvůrci mohou naučit lid vážit si a milovat umění.

Zůstaňme pro dnešek při literatuře. Byli jsme nedávno svědky polemického zápasu, nad nějž nebylo u nás maličernějšího. Člověk civěl na ty nekonečné drobně potištěné sloupce bez odvahy sledovati planý boj v jeho podrobnostech. A přitom viděl a vidí, kterak kol dokola roste odvaha literárních penězokazů, že slovesnému umění daří se dnes v Čechách hůře než tehdá v letech devadesátých, než mladá kritika počala obrodné dílo. I v lidu to pocítujeme. Tehdá četl uvědomělý dělník Nivu, Moderní revui, romány Zolovy; dnes najdete v jeho domácnosti Máj, Srdce a romány dr. K. Maye. Nemůže však býti ani jinak, když jedni z těch, kdož u nás povoláni jsou rehabilitovati umělce, mlčí a druzí maří síly v bojích krajně osobních. Takovým způsobem odcizí se lid umění a plodné literatuře docela. Naučí se opovrhovati těmi maloučkými lidmi, kteří tak rádi se staví na špičky. A nikdo ho nebude moci za to pokárati.

Rehabilitovati umělce... V očích lidu dnes u nás nemáme skoro koho rehabilitovat. Musíme dříve se přičinit, aby umělci sami měli o svém poslání ušlechtlejší názor

a dle toho názoru také jednali. Psáti obratné romány a obratné polemiky nemělo by nám dávno již stačiti. Dnes žádáme i na ševci, aby nejen šil dobré boty, ale měl také širší obzory, byl uvědomělý, zúčastnil se díla osvobození člověka i země. A na umělci měli bychom požadovati méně?

PANE REDAKTORE,

prosím, byste, možno-li, uveřejnil v Čase tyto řádky, týkající se zprávy Času o domnělé roztržce v českém hnutí anarchistickém: Lze-li vůbec mluvit o určitých směrech v českém hnutí anarchistickém, tož respektuje dnes můj Nový kult směr Kropotkinův, Gravův a Reclusův, čili anarchistický komunismus, a chová-li se k činnosti kooperativní s jistou rezervou, děje se to jen s ohledem na české soudobé poměry. Směr druhý zastupuje Omladina, jejíž redaktor Karel Vohryzek, ač stirnerovec a individualista, propaguje kooperaci a hnutí odborové. Výsledkem činnosti tohoto listu jest Severočeská federace hornická, dle jejíhož vzoru má vzniknouti Federace východočeská — hlavně tkalcovská. Občan Čeněk Körber nemá s tím vším co činiti a nereprezentuje vůbec žádného směru. Není dnes žádným vážným příslušníkem českého hnutí anarchistického považován za anarchistu. Toto jest nejen mým míněním, nýbrž i míněním Severočeské federace, jež na poslední své konferenci důrazně se vyslovila proti tomuto občanu. Takzvaná „pražská organizace“, jež uveřejnila zasláno v národně sociální Stráži lidu, není nijakou vážnou reprezentací pražských anarchistů.

S výrazem úcty Stanislav K. Neumann.

V Praze 4. ledna 1904

REVOLUCIONÁŘI VE ŠVÝCARSKU

Jak známo, zatkla ženevská policie na rozkaz vlády dva ruské revolucionáře, Krakova a Burceva. Burcev přišel do Ženevy r. 1889. Nezůstal tam přicházející ze Sibíře. Později odsouzen byl v Londýně pro propagandu násilných prostředků revolučních. Když si odbyl trest, vrátil se do Ženevy, shledal se tu s Krakovem a vydávali společně časopis Vůle lidu, jenž dle udání na listu byl tištěn v Londýně. Ruský špicl Rabinovič bděl nad nimi tak důkladně, že podplácel poštovní zřízení, aby mohl nahlédnouti do soukromé jejich korespondence. Když toto vyšlo najevo, byl Rabinovič vypovězen a oba zatčené revolucionáře stihl též osud. V této věci vydalo (1. prosince m. r.) shromáždění kolonií: ruské, polské, arménské, čerkeské, židovské, litvinské a bulharské, zastoupených asi třemi sty členů, následující apel k švýcarskému lidu:

„Republika, hrdá na své nejlepší tradice symbolizované v obraze toho, jenž prolil tyranovu krev, ve Vilému Tellovi, nesmí zapomínati, že Rusko nalézá se v podmínkách skoro podobných těm, za nichž jednal švýcarský hrdina. Nesmí hlavně zapomínati, že ruský despotismus snaží se jednak přímým nátlakem, jednak špinavými prostředky všeho

druhu zavléci cizí vlády v boj proti obrancům ruského lidu. Jest nemožno nevidět v zatčení Burceva a Krakova ruku ruské vlády. Švýcarsko nebylo ohrožováno Burcevovým časopisem, vydávaným v Londýně pro Rusy a v jazyce ruském, nikoli také pro bezpečnost Švýcarska snažil se špicl Rabinovič podpláceti zřízence poštovní a kradl korespondenci ze schránek na dopisy. Nechceme, nemůžeme předpokládati, že švýcarský lid je méně schopný pochopiti ruské revolucionáře než monarchická Itálie, kde elita obyvatelstva vyslovila se energicky v záležitosti práva na azyl v aféře revolucionáře Gotze a znemožnila svým demonstrativním chováním proti ruské vládě návštěvu cara v Itálii. Proto jsme pevně přesvědčeni, že Švýcarsko dovede důstojně reagovati na spády ruské vlády.“

NOVÝ INKVIZIČNÍ KOUSEK

provedlo španělské četnictvo na dělnictvu z Alcala del Valle. Dle zprávy, kterou postižení zaslali Mezinárodnímu komitě v Londýně, propukla v Alcala del Valle dne 1. srpna stávka ze solidarity jako protest proti zatýkání dělníků, kteří se stávkou při různých příležitostech domáhali některých svých požadavků. Zalarmování četnictva mělo za následek srážku jeho s dělnictvem před obcí, při níž patnáctiletý hoch byl zabit, tři dělníci těžce raněni a mnozí jiní lehce. Z četnictva raněn byl jeden poddůstojník a jeden prostý. Druhého dne nastalo zatýkání a po něm hned mučení zatčených v četnických kasárnách. Toto mučení trvalo až do 9. srpna, kdy zatčení byli transportováni do vězení. Nenalézá se mezi nimi, muži a ženami, ani jediná osoba, jež by neměla na svém těle stopy aspoň po výprasku. V četnických kasárnách byli všichni, počtem 94, zavřeni v jediném sále postačitelném sotva pro 30 osob; byli opravdu jako slanečci namačkáni, takže několik mužů i žen omdlelo a jedna žena potratila. Četník vzal plod a vyhodil ho.

Zpráva uvězněných datována je 25. října 1903. Španělská vláda potlačuje důsledně všechny meetingy a časopisecké články pojednávající o těchto její nejnovějších obětech. Dne 25. listopadu byli propuštěni 54 uvězněni. Ve vězení zbývá jich dosud 45, z nichž jedna žena. Je to jen chytrácký manévř buržoazie, proslulých kaciků, neboť byli-li uvězněni vinni, byli vinni všichni, a naopak.

„RYTÍŘI NOČNÍ VOSKOVICE“ (Los Caballeros de la vela nocturna)

jest název nové jezuitské organizace španělské, která čítá v Madridě již přes 10 000 členů, obchodní pomocníky, lichváře, bývalé důstojníky dona Carlose, bývalé četníky, sluhy v bohatých domech, protektory

vdov, administrátory klášterů, krátce pestrý dav rytířů tmářství a vyšší madridské společnosti. Tvoří se tu opravdová armáda fanatiků přesvědčených, že jsou spásou církve, kteří mají pracovati tajně jako svobodní zednáři a čekají na okamžik, kdy budou moci sestoupiti do ulic. Filiálky této organizace množí se denně, má je již Bilbao, Sv. Šebestián, Burgos, Valencie, Barcelona, Pampeluna atd., těší se pozornosti vysokých kruhů, četným privilegiím a značným příjmům z Říma. Skoro všichni členové jsou dobře ozbrojeni. Při bouřích v Bogoně, v Santanderu a v Bilbao zahrnovali stávkáře projektily z balkónů a střech.

STÁVKA V BILBAU

skončila, jak známo již, vítězstvím horníků. Horníci stáli pevně, když docházelo ke krvavým srážkám, když vyhlášen byl stav obležení a generál Zappino jal se dělati pořádek, a horníci stáli pevně, když zaměstnavatelé smlouvali, stáli tak pevně, že sám generál řekl: „Nevím opravdu, proč vás mají za hlupáky. Mohli byste býti příkladem mnohé osobě, která platí za velmi zchytralou.“ A generál, když viděl, že horníci jsou stále ti nejsilnější a nejchytřejší, vyžádal si od ministerstva nové instrukce. Ty nemeškaly přijíti: vláda uznala, že požadavky horníků jsou naprosto oprávněné, a vyzvala generála, aby donutil hornické společnosti je přijmout. Zappino ovšem nedal žádného zaměstnavatele zavřítí nebo zastřelití, nýbrž prostě oznámil pánům, že když nepovolí, odvolá vojsko z hornických okresů a nechá doly i továrny bez ochrany. Jinými slovy: vláda se prohlásila za neutrální. A páni ihned prohlásili, že ustupují, a aby zachovali zdání, že neustupují před svými dělníky, odůvodnili svůj ústup tím, že nechtějí býti příčinou nových nepořádků. Ustoupili ve všech bodech. Tím horníci Bilbao dosáhli několika nepatrných zlepšení svého otroctví a — což znamená více — dosáhli toho, že katolická a monarchická vláda španělská všem ostatním vládám ukázala, že jakmile vláda prohlásí se opravdu neutrální, jsou kapitalisté ihned ochotni — nedávati příčinu k nepořádku.

GEORGES YVETOT PŘED POROTOU

Čtenáři Práva lidu dověděli se nedávno z jeho Soudní síně, že ve Francii stál před porotou G. Yvetot, sekretář Federace burz práce, jako podepsaný na brožuře Nouveau manuel du soldat (Nová příručnice vojína). Právo lidu radikálně a správně odsoudilo při té příležitosti „millerandism“, bylo konfiskováno pro ukázky ze zabavené i ve Francii „příručnice“, avšak zapomnělo říci, že se obírá činností — anarchistickou. Budiž mu to odpuštěno.

G. Yvetot byl obžalován sám, ač se přihlásilo padesát členů Fede-

race, kteří na brožuru spolupracovali, byl obžalován z urážky armády a z podněcování vojinů ke vzpouře. Obhájce Wilm vyslovil podivení, že nebylo obžalováno též přes osmdesát burz práce, které na alžírském kongresu usnesly se tuto „příručnici“ vydati. Ukázal dále, že brožura reprodukuje myšlenky dr. Richeta, profesora na pařížské universitě, A. Daudeta, G. Huga, Rainaldyho, Mirbeaua, Descavesa, Zoly, ano i Drumonta, Rocheforta, papeže Lva XIII. atd., kteří vesměs proti armádě se neprovinili. Vždyť sám generál Mercier prohlásil v plném senátě, že kráčí-li vojsko proti stávkářům, koná nedůstojnou sebe službu četnictva, a předseda ministerstva Combes, odpovídaje na interpelaci, také prohlásil, že chce zabrániti každé krvavé srážce mezi dělnictvem a vojskem. Yvetot doplnil své hájení četbou dopisů od stávkujících kdysi v Hennebontu, kteří vyprávěli, že kapitán Vachez pobil dvacet stávkářů a litoval, že jich nepobil více, že jiný vojin rozbil pušku o dělníky a že na puškách vězely cáry masa. Odůvodňoval tím své tvrzení, že brožurou, odporučující vojinům jisté věci pro případ stávky, konal dílo zdravé a umravňující. Porota ho osvobodila za potlesku celého sálu a — anarchisté dobyli malého vítězství.

O VŠEOBECNÉ STÁVCE

rozepsal se p.nt. v jednom z posledních čísel minulého ročníku Práva lidu. Článek dá se shrnouti v toto: Otázku všeobecné stávky budeme museti my, sociální demokraté, rozřešiti *ve prospěch* všeobecné stávky. Nebojte se však, soudruzi, že se tím staneme anarchisty. To jsou špinaví lidé a berou věc z hlediska právě opačného. Považují všeobecnou stávku za *všelék*, za jediný prostředek k hospodářské emancipaci, kdežto my, sociální demokraté, použijeme všeobecné stávky jako prostředku k dobytí politických práv.

Tento článek byl vzorným příkladem sociálně demokratické nestoudnosti. Páni politikáři vidí, že v cizině celé odborové organizace berou myšlenku všeobecné stávky za svou, vidí, že dříve nebo později budou nuceni ustoupiti před touto hospodářskou formou sociálního zápasu, a maskují tedy předem svůj ústup a hledí i z této otázky vytlouci pro sebe kapitál. — Zmíněný článek však byl zajímavý ještě jinak: stejně nestoudně cpe se v něm do čtenářů Práva lidu docela obyčejná lež. Anarchisté prý považují všeobecnou stávku za *všelék*. Kdybychom nevěděli, že článek není psán p. Němcem, pomyslili bychom si: ubožák, opět mluví o něčem, čemu nerozumí. Ale článek je psán jedním z takzvaných inteligentů sociálně demokratické strany. Lze tedy počítati spíše se zlomyslností. Anebo také: chudák. Slyší stále o všespasitelné sociální demokracii, o těch všelécích, jejichž patentovanou držitelkou ona jest, a domnívá se patrně, že ostatní strany, hnutí a lidé jsou stejně chytří. To je však omyl. Existuje vůbec a pro anarchisty zvláště jediný „všelék“: pomalé, těžké a soustavné uvědomování. Bez

něho jsou sice možny okamžité politické úspěchy, ale není bez něho možný žádný krok kupředu v žádné formě života. Není bez něho možna ani všeobecná stávka. Všeobecná stávka nezrodila se v anarchismu jako agitační prostředek. Přišla jako logický výsledek logického uvažování. Je nutně danou formou sociální revoluce. Lze věřit nebo nevěřit, že k sociální revoluci dojde, dojde-li však k ní, dojde k ní formou všeobecné stávky. Není v moci anarchistů aniž koho jiného, aby sociální revoluci nadekretoval nebo uměle jí zabránil, tož poučují-li anarchisté lid o všeobecné stávce, činí tak jen proto, aby lid věděl, před čím stojí, až bude opravdu před ní státi. Anarchisté vidí jasně, kam spěje vývoj hospodářský a sociální, a připravují bez vedlejších úmyslů lid na nutné důsledky tohoto vývoje. Chtějí, aby proletariát věděl, před co bude postaven a kterak z daných poměrů vyjde jako vítěz při minimálním počtu obětí. Ale tyto věci jsou sociální demokracii ovšem lhostejny; tato obchodní společnost beze všeho ručení žene se jen za okamžitými úspěchy, prolévá krev proletariátu pro všeobecné hlasovací právo a všeobecnou stávku přisvojí si za tímž účelem. Opravdu, propast je mezi námi.

KACHNA NEČTOUCÍCH

Následek toho, že lidé čtou všemožné časopisy, jen anarchistické nikoli, a přitom chtějí přece jiné informovati o anarchistickém hnutí, objevil se v Čase (dne 4. ledna). Nalézá se tam následující senzační zpráva:

„Čeští anarchisté se rozdvojili ve směr řekněme literárně individualistický, jehož představitelem je pan Karel St. Neumann¹, a ve frakci politicko-kooperativní s vůdcem p. Čenkem Körbrem. Rozluka nestala se bez osobních urážek, ku jichž umístění zvolili si anarchisté rázu posledního národně sociální Stráž lidu!“

Roztomilá kachna, není-liž pravda. Kdyby byl však pisatel četl místo Stráže lidu náš Nový kult nebo Omladinu — což ostatně by mu bylo jistě užitečnější —, byl by seznal, že se o nějakou zásadní „rozluku“ nejedná, nýbrž o věc čistě *osobní*. Byl by seznal, že Nový kult vystoupil proti občanu Körbrovi pro jeho prodajnost a bezkarakternost, a v Omladině by se byl dočetl, že hlavní kádr českých anarchistů, hornictvo, prohlásilo bez debaty na druhé schůzi severočeské federace hornické, že „Severočeská federace horníků prohlašuje svůj naprostý souhlas s článkem Neumannovým v záležitosti Körbrově“ a „Körbra nepokládá již vůbec za kamaráda proto, že vina jeho je nepopíratelně zjištěna“. A kdyby byl pisatel četl naše časopisy častěji, byl by také

¹ Neškodilo by, kdyby si aspoň literáti povšimnuli konečně, že redaktor tohoto listu se podpisuje Stanislav K. Toto K. neznamená vůbec Karel.

seznal, že právě tato hornická federace zastupuje jakýsi politicko-kooperativní směr. Opakujeme: nevíme pranic o nějaké zásadní rozluce. Nový kult vystoupil proti osobě občana Körbra, tak jako i budoucně nebude se báti vystoupiti proti kterémukoli jinému špinavému cizopásmníku socialistického hnutí. Že se našel necelý tucet lidíček, jenž si osvojil titul „pražská organizace“ a dává přednost nevzdělanému melhubovi před lidmi inteligentními, že se chce pomstít osobě redaktora tohoto listu a za tím účelem jde až do — národně sociální Stráže lidu (vrána přece k vráně sedá), — to není nic tak příliš dnes divného (viz hlubokost oceánu lidské blbosti!) — ale českému hnutí anarchistickému není věru pranic po tom.

Nechtějí-li tedy pánové z Času čísti anarchistických časopisů aniž informovati se u pramenů, ať raději mlčí o našem hnutí jako ostatní měšťácké listy.

NAŠE KONFISKACE

Nečinili jsme dosud hluku s našimi konfiskacemi. A byla jich přece v minulém roce pěkná řada! Neboť nač se rozčilovati. Moudřejší ustoupí. Ten shovívavý úsměv, jímž vítáme konfiskujícího úředníka, jest jistě rozumnější než malomocný vztek nebo plané protesty. Jaký bychom to měli stát, kdyby neužíval násilí. A cožpak máme u nás tiskovou svobodu? Vždyť v celém skoro světě nevědí ještě, co je to opravdová tisková svoboda, jakpak tedy to má se vědět za takovými humny světa, jako je Rakousko. Nestěžujeme si. Podivujeme se sami sobě, jací jsme to vyvrhelové. Co všechno spáchali jsme jen v posledních čtyřech číslech naší Knihovny: náboženství rušili, pobuřovali, instituci manželství napadali, stud a cudnost uráželi atd. Jinak jsme si vědomi jen jednoho: snažili jsme se, aby několik lidí stalo se rozumnějšími. To se nám snad povedlo vzdor záchvatům červené tužky, jež brožuru Lejealovu odsoudila celou, kalendář jen na devíti místech, brožury Čerkesovovy skoro polovinu a poslední brožuru O prozřetelném plození dětí celou (mimo úvod předtím v Novém kultě otištěný). Ostatně: jsme válčící stranou, nechceme milostí od nepřítele a také jemu žádného pardonu nedáme.

Co se týče poslední brožury, neřekli jsme poslední slova. Nebude-li interpelována, půjdeme jinou cestou. V každém z následujících čísel Nového kultu bude článek o volné lásce nebo o prozřetelném plození. Prošlo jich již několik, projdou i jiné. Budeme bezpochyby trpělivější v nalévání téhož obsahu do různých nádob než státní zastupitelství v jich zabavování. Myšlenky obsažené v brožurě O prozřetelném plození dětí *musí* se prostě státí známými v českém světě. Na tomto našem rozhodnutí nezmění žádná uniformovaná podpora „mravnosti“ naprosto nic. Má sílu jen tam, kde lidé nechtějí; tam, kde *chtějí*, je malomocná.

Upozorňujeme výslovně naše vážnější časopisy na otázku prozřetelného plození; nečekáme od mnoha pomoci, od několika však přece. Jen vesele k dílu!

ANARCHISM V ČECHÁCH

stává se pomalu, docela pomalu, ale bezpochyby tím jistěji činitelem v národním vývoji. Můžeme konstatovati, aniž je v tom jen stín chlouby, že tento postup je hlavně dílem tohoto listu, jenž poprvé a stále na to myslil, aby anarchistickým myšlenkám razil cestu k české inteligenci. Následkem tohoto postupu našeho zabývají se také české časopisy častěji a častěji anarchismem. Nepřeceňujeme tuto okolnost: to, co jsme si vynutiti, vynutiti jsme si těžce, a je toho příliš, příliš málo. Většinou zachycují časopisy čistě vnější věci. K vážné polemice o principech dlouho ještě nedojde. Předzvěstí obratu však bude snad již i to, když listy přímo nám nepřátelské budou po neúspěchu osobního boje nuceny sáhnouti k literárním prostředkům věcnějšího rázu. První začal Severočeský posel. Uveřejnil článek o anarchismu, zpracovaný dle Mengerovy knihy Neue Staatslehre, nyní otiskuje špatný překlad práce Jiřího Plechanova, proslulého svou nevraživostí a hrubou stranickostí. Jako odpověď postačí z naší strany studie o stirnerovském individualismu, kterou jsme právě vydali v Knihovně revolucionářů. Týž časopis požádal však ještě o pomoc občana Fr. Modráčka, jenž vypráví nyní ve fejetonu o tom, „proč přestal býti anarchistou“. Tato práce, jež má některá místa nedobrovolně humoristická, jest nicméně hodně zajímavá, hlavně tím, co občan Modráček za anarchism považoval a ještě považuje. Vrátime se k ní, až bude ukončena. Při této příležitosti však stalo se něco neméně humoristického. Pan Modráček totiž tvrdí hned na začátku — a my mu to rádi věříme —, že se stal anarchistou, protože hnal do krajnosti radikalism, jenž tehdy (1892) stal se vlivem mladočesství módou. Toho chytil se Čas a použil toho v lokálce proti mladočechům, aby tímto novým dokladem dokázal i minulou jejich zvrhlost, která působila na mládež tak zhoubně, že z ní vycházeli i „anarchisté“ (občan Modráček byl totiž jen anarchistou v uvozovkách). Upozorňujeme čtenáře, že se to nestalo v masopustním čísle Času.

VENERICKÉ NEMOCI MEZI HORNICTVEM

Čtenáři tohoto listu se pamatují asi, že jsme v 5. svazku měli polemiku o to, je-li český hornický sever „nemravnější“ než jiné končiny naší ctihodné vlasti. V Samostatnosti tehdá nějaký p. učitel poukazoval také na venerické nemoci hornictva. Nuže: dle statistiky, kterou p. Ed. Š., známý přítel hornictva, uveřejňuje v Přehledu (ze dne 20. ledna 1904) a v jejíž doprovodu praví, že na severu je ohromný špitál, saha-

jící od Chomutova až k Ústí, v němž zdravý horník jest vlastně výjimkou, z tohoto článku jde najevo: V r. 1902 bylo v hnědouhelných dolech severočeských zaměstnáno úhrnem 31 328 horních dělníků a dělnic. Statistika onemocnělých v tomto roce udává případů nemocí příjčinných a syfilických (nejvíce kapavka) 110, čili počet, jenž srovnán s počtem jiných obvyklejších nemocí, jest nejmenší. Číslo menší vykazují kromě porodů jen nemoci vývojové, novotvary, otravy, sebevraždy a nemoci neurčité, čili vesměs méně obvyklé. Zato tuberkulóza a podobné nemoci nakažlivé vykazují případů 2335, reumatism a podobné 4984, nervové 1518, oční 1087, nemoci dýchacích ústrojí 4184, ústrojí zažívacích 3526 a poranění 4961. Kdybychom počet venerických nemocí zdvojnásobili, přihlížejíce k případům zamlčeným, neobdrželi bychom přece počet, jenž by svědčil o výjimečných mravních poměrech na hornickém severu, které v tomto pozemském pekle nebyly by ničím podivným.

ANONYMNÍ LETÁK

vydali si pánové Alois Haber a Čeněk Körber. To, co se v něm praví o redaktorovi tohoto listu, je celkem správné, nehledíme-li k tomu, že se mu tam podkládají pohnutky příliš osobní. Je pravda, že redaktor tohoto listu pokládal po velikonočním sjezdu pražském za nutné předem čeliti proti malému spiknutí, jež se proti němu osnovalo proto, že považoval anarchistickému hnutí českému za prospěšnější klidný, čistý tok než kalnou vodu bouřlivých zmatků, v níž kdekerý špinaveček může lovit. Je pravda, že redaktor tohoto listu chtěl mít jisté záhadné věci vysvětleny dříve, než mu je vysvětlí policie nebo tisk anarchismu nepřátelský. Je pravda, že redaktor tohoto listu odmítl Aloisu Habrovi pohostinství, nechťeje nijak býti přidružen k věcem, jež nemohou býti myšlenkám, které propaguje, nikterak na prospěch. Odmítl by mu pohostinství opět, neboť *nechce mít nic společného s člověkem, který i nejbližším svým druhům zatajuje pramen svých příjmů, honosí se „diplomatickým posláním“ a chová se před dělnictvem, mezi nímž chce pracovati, jako nejhorší proc.* Je pravda, že redaktor tohoto listu vystupoval proti tomu, aby mezi českými anarchisty našel podporu časopis, jež chtěli pánové Haber a Körber vydávati, protože ani jednoho, ani druhého nepovažuje za schopna řídit a vyplňovati list, jenž by myšlenky domněle zastávané nekompromitoval. A konečně je také pravda, že redaktor tohoto listu považuje „ospravedlnění“, jež občan Körber vinohradské „organizaci“ předložil, za plané, protože omluva bídou nemůže se bráti za bernou minci ve hnutí, jež většinou stavělo a staví na lidech, kteří nevědí, co je to blahobyť. Bezkarakternost dá se bídou vysvětliti, ale každé hnutí a každá strana musí žádati, aby člověk takto zkompromitovaný nevystupoval veřejně pro jejich zásady. Tedy redaktor tohoto listu nemá proč hájiti se proti tvrzením anonymního letáku,

neboť nemůže na jeho čistých původcích žádati, aby neviděli pohnutky jeho skutků jinak než svým obvykle špinavým nazíráním. Toho pak jest si jist, že tónem a obsahem letáku nebyl ani jeden český anarchista přesvědčen o tom, že Alois Haber není dnes záhadnou existencí, jež v našem hnutí nemá již co dělat, a že Čeněk Körber stal se poctivějším a schopnějším.

KOUT NOVOMALTHUSISTŮ

Prohlásili jsme v minulém čísle, že nemíníme nikterak vzdáti se propagandy prozřetelného plození dětí vzdor tomu, že první naše brožura o této věci byla, mimo úvod dříve již otištěný, úplně konfiskována. Tedy v tomto „koutě novomalthusistů“ proběheme postupně jednotlivé body této otázky a odpovíme postupně na případné výtky.

Pro dnešek omezujeme se na otištění úvodu z *nekonfiskovaného* ceníku firmy J. F. Rotterborn. Pro dobré duše nemusíme snad podotýkati, že tato firma dala nám velikolepý bakšiš. Tento úvod zní:

Oprávněnost ochrany

V prvé řadě naskytá se otázka, je-li jednotlivec oprávněn přírodu a její mnohdy až přílišnou plodnost dle svých poměrů osobních řídit nebo tuto obmezovati. Otázka tato musí se rozhodně za dnešních poměrů společenských kladně zodpověditi.

Za starých časů bylo tomu ovšem jinak. Tehdy bylo množení se lidí nutným. Síla národů měřila se jediné jejich četností a u některých kmenů musili rodiče ihned, jakmile dívka dospěla, toto oznámiti a ji co nejdříve vdáti. Výsledek těchto poměrů bylo ohromné množení se obyvatelstva, půda nemohla tyto masy lidí uživiti a následoval — hlad.

Již staří Řekové a Římané byli nepřáteli přílišného množení se a bylo zákonem ustanoveno, kolik hlav smí rodina dosáhnouti. Římanky pak upotřebovaly různé ochranné prostředky, ovšem primitivní, jako olej, med, balzámy aj.

Nyní se ovšem poměry valně změnily. Od četnosti rodiny závisí i její blahobyť. Rodiny druhdy velmi zámožné přílišným rozmnožením úplně zchudly a potomstvo jejich již jen živoří.

Následky přílišného požití rodinného bývají zpravidla bída a proletář. Je každému známo, že láska smyslná má mnohé zlo za následek, o čemž hlavně statistika kriminální mnoho by mohla vyprávěti.

Usmrcování novorozeňat a samovraždy svedených dívek, o kterých se každodenně v novinách dočítáme, mohly se zamezit upotřebováním ochranných prostředků a mnohá existence byla by zachráněna. Z tohoto vyplývá, že upotřebování ochranných prostředků je morálně správné. Vyskytují se ovšem námitky, že ten neb onen prostředek není

dost slušný. Rozhodnutí o tom ponecháváme ovšem každému jednotlivci a jsme daleci toho, doporučiti prostředky, které by cit někoho urážeti mohly.

Doufáme, že jsme v těchto řádcích dosti o ochraně proti nepříjemným mnohdy následkům uvedli, a následují níže některé prostředky, které všeobecně se upotřebují, jejichž reálnost, jistota a jednoduchost upotřebením všem požadavkům zdravotním a estetickým vyhovuje.“

*

Večerní list ze dne 8. ledna:

„Kolik obětí vyžádalo si již zločinné vyhánění plodů. Byly to již legie žen mučednic, které ze strachu a nemístného studu odhodlávají se k nebezpečnému kroku, při němž život ženy visí na nitce.“

*

České pokrokové časopisy ještě na počátku 20. století vyčítají si navzájem a jiným listům, že uveřejňují inzeráty francouzských specialit a gumového zboží. Stud nestydatých!

*

Hledáme svědomitého lékaře, myšlenkám novomalthusismu nakloněného, jenž by za čtvrtletní paušál udílel hlavně dělníkům písemní i ústní rady. Musil by ovšem považovati honorář za náhradu výloh, a nikoli za zvláštní zisk.

VE CHVÍLI, KDY NAŠI ČTENÁŘI

dostanou toto číslo do rukou, počne snad již *hromadné vraždění ruskožaponské*.

Odsuzujeme a zatracujeme ho všickni. Víme však, že rozhořčení lidí mírumilovných a pokrokových nezastaví dokonání tohoto nového zločinu mocných.

Naši vlastenci žehnají zbraním ruským. My však, kdybychom měli boha, modlili bychom se v této chvíli k němu, aby touto válkou zlomil vaz ruskému vrahovi svobody a pokroku a tak zavděčil se lidstvu a ruskému lidu.

PROTESTNÍ DŮVĚRNÁ SCHŮZE

V sobotu (27. února) konala se v Typografické besedě důvěrná schůze, jež měla býti manifestační. Bohužel, že většina pořadatelstva představovala si tuto manifestaci docela šablonovitě po vlasteneckém vzoru a naprostá neschopnost předsednictva dala jí vyznít zmatkem. Sešlo se šest set až sedm set lidí, kteří odhlasovali s přílišným chvatem

rezoluci (proti šesti hlasům), pak bylo několik „krásných“ řečí.

Stojíme na tom, že bylo nemístno hromovati skoro výhradně proti Národním listům, jejichž hroší kůže nedotkne se ani tisíce takových řečí a rezolucí. Mělo se v první řadě ukázati na to, že ve šlépějích Národních listů kráčí dnes veškerá *státoprávní* česká žurnalistika, a na kejklířské jednání některých členů redakce Času. (Vyniká hlavně jistý Lg.) Třebaže konec schůze ostře proti Času vyzněl, třebaže p. dr. Chalupný se svým názorem, že královéhradecká volba nebo otázka studentských sebevražd je důležitější než tento boj proti násilnickému vlastenectví, vzbudil jen útrpnost, činilo přece opatrnické jednání některých pořadatelů a snaha předsednictva kvapem schůzi zakončit dojem velmi málo manifestační.

Přijatá rezoluce zní:

Akademičtí i mimostudentští občané, shromáždění na schůzi v Typografické besedě dne 27. února 1904, porokovavše o posledních událostech carofilských v Praze, prohlašují:

Protestujeme co nejdůrazněji proti komedii, kterou se hrála oficielní veřejnost pražská s městskou radou v čele prosebným průvodem za vítězství zbraní ruských konaným, a proti násilí, kterým nacionální živly snažily se do nás vtloukati úctu před carismem.

Co nejostřeji odsuzujeme nemenší surovosti, již se na protestujících, hlavně na studentstvu, svými referáty štvavými a nepravdivými dopustila jistá část české žurnalistiky, jmenovitě Národní listy, které neostýchají se chváliti excesy davů, jimi proti politickým odpůrcům vyvolané.

Vědouce, že lidu ruskému jest absolutismus a militarismus, reprezentovaný carskou vládou, jen překážkou slibného rozvoje, že dusí každý volnější projev, žaláruje a týrá nejlepší své syny, prohlašujeme, že vždy sympatizovati budeme s těmi, kdož proti těmto hrozným kulturním zlořádům *jakkoliv* pracují.

Protestujeme proti válce rusko-japonské, ne že bychom stranili Japoncům, nýbrž že v ní jako v každé válce vidíme veliké zlo, jež nemůže nikdy přinésti opravdového prospěchu lidstvu, nejméně pak ruskému lidu, jemuž pohnutky této války jsou cizí.

NAŠIM ČTENÁŘŮM

Nikdy jsme se netajili tím, že chceme působiti tímto časopisem nejen v úzkém kruhu hnutí anarchistického, nýbrž i v českém inteligentním dělnictvu a v nezabedněné české inteligenci vůbec. Přizpůsobovali jsme formu tohoto listu — nikoli programové myšlenky — požadavkům různých dob a máme v tom ohledu jistě hodně pestrout minulost za sebou. Zápasili jsme, a leccos jsme vyzápasili — chápeme však stále, že v dění života žádná forma není konečná.

A právě nynější stav českého hnutí anarchistického i poslední české události přímo žádají od nás, abychom opět a radikálně změnili formu svých útoků. Potvrzujeme tím ovšem, jak mnoho záleží ještě na formě, nicméně poškozovali bychom jen myšlenky sobě milé, kdybychom před tímto faktem — třeba hodně smutným — zavírali oči a nehleděli s ním počítati. Tedy novou formu. Aby naše zvony byly poplašnější, aby naše rány dopadaly častěji, aby naše útoky řítily se bezohledněji a hlavně abychom smíchu měli hodně, smíchu, který zabíjí. A také širší formu. Frontu na všechny strany, pro každého, kdo přichází s čistým svědomím, a proti každému, kdo stojí v cestě úplnému vývoji národa. V tom směru budeme

volnou tribunou.

Strany hloupnou vždy více, zájem stranický je stále zběsilejší a zběsilejší: a je mnoho těch, kdož leckdy rádi by promluvili, aniž by zneužívali nebo byli zneužíváni. Promluví snad v listě, který sloužil vždy jen myšlenkám a nikdy nikoho neshýbal pod stranické jho, aniž obchodoval s nestranností.

A jako po volebních zběsilostech královéhradeckých a po novém třetění nacionálním je třeba pro českou veřejnost výbojně práce ve prospěch myšlenek vážných a pokrokových, tj. hlavně proti kultu parlamentarismu a proti zvířeckému nacionalismu směřujících, tak i pro hnutí anarchistické třeba hlavně myšlenek, myšlenek a opět myšlenek. Dnes toto hnutí jeví se u nás jako paškvil každého hnutí revolučního, hnutí, jež má míti a může míti znamenitý význam pro národní vývoj.

Nikdy jsme v tomto listě nehlásali samospasitelnost jistých myšlenek, nikdy jsme neslibovali těm, kteří nám důvěřují, že zítra již uvedeme je do společnosti normálně fungující, ale chtěli jsme stále jen oplodniti český život anarchistickou filosofií, anarchistickou sociologií a anarchistickou morálkou. A více než kdy jindy chápeme dnes, že se nám to povede jen tehdy, když poskytneme místa všem novým, samostatným a nezištným projevům z kteréhokoliv odvětví, aniž budeme se ohlížeti na odchylky autorova kréda. Budeme-li nabádati k přemýšlení, k přemýšlení neregulovanému partajnický, učiníme pro český anarchismus více, než kdybychom úzkostlivě a snad marně čekali, až z pudy nepřipravované jistou snášelivostí zrodí se lidé, kteří v různých odborech tlumočiti budou názory výlučně na anarchistickém podkladě stojící. Ostatně, inteligentnímu člověku je inteligentní a poctivý odpůrce vždycky bližší než mravně a duševně zakrnělý straník. To je pro nás definitivně vyřízeno. A chceme-li to říci konkrétně, řekneme třeba toto: Představme si, že hlouček takových osvícených kolektivistů, jako je například p. Alfred Naquet (o jehož kritice anarchismu zmínili jsme se již v tomto listě a jehož některé práce vydali v brožurách i anarchisté), mohl by uskutečniti společnost kolektivistickou, a naproti němu stál jiný hlouček lidí hrubých a nevědomých, ale anarchistické nálepky používajících. Komu přispějeme? Kdo nám ručí za spokojenější život?

Inteligentní, poctiví, úkoly společnosti správně chápající odpůrci, nebo nevědomí, ziskuchtiví, fondu sociálního instinktu zbavení „kamarádi“? To je snad jasné.

Pro budoucnost českého anarchistického hnutí vykonáme to nejlepší, budeme-li se snažiti v mezích své působnosti, třeba byla sebeužší, dodati významu a váhy projevům, jež se stranám a obchodníkům nehodí do krámu; pro jeho přítomnost nemůžeme činiti více než pobízeti každého druhu, jež logického myšlení vůbec schopen, k takovému myšlení.

Organizovati nevědomce k projevům nevědomosti nebylo nikdy v našem programu, protože po společnosti na nevědomosti založené netoužíme, aniž v její možnost věříme.

Kdo chceš s námi jíti, pojď. Kdo nerozumíš našim bázním a touhám, zůstaň ve vzduchu, který my dýchati nedovedeme.

ÉLIE RECLUS

Ve věku 77 let zemřel v Bruselu v pátek 12. února.

Byl to charakter od základu dobrý. Proto všechny skutky jeho života vynikají obdivuhodnou čistotou. Jeho veliká zdatnost mravní a intelektuelní, jeho krásná přímost, jeho rozsáhlé vzdělání, jeho názory neuhýbající před bídnými poměry životními, to vše nutilo i jeho protivníky k obdivu.

Narodil se 1827 v Sainte-Foy-la-Grande (Gironde) a byl nejstarší z dvanácti dětí veliké rodiny Reclusů. Za bratry měl Éliséa Recluse, geografa, Onésima Recluse, etnologa, a dr. Paula Recluse z lékařské akademie.

Je známa zvláštní různost jejich názorů politických. Élisée Reclus netají se svými snahami anarchistickými, Onésime je bonapartista, Paul radikální socialista. Jediný Élie Reclus, byv tázán na své politické názory, odpověděl skromně: „Nevím, hledám.“

Jsa synem pastora, vychován česko-bratrsky v Montaubanu, studoval nejprve teologii; pak vzdav se nároků na vykonávání úřadu pastýřského, prodléval v různých evropských státech a tak osvojil si dokonale několik jazyků.

Při státním převratu z 1851 byl ve Francii; protestoval a musel se vystěhovati. Když se v posledních letech císařství vrátil do Paříže, nemohl se pro nedostatečné zdraví zúčastniti války z 1870. V Komuně stál v čele Národní knihovny, zachránil ji před požárem, odvrátiv od ní revoluční zuřivost. Byl nicméně za své nepřítomnosti odsouzen pro uzurpování funkce k deportaci. Mohl se uchýliti do Curychu a pak do Londýna, kdež zůstal až do amnestie z 1876.

Před několika lety nabídla Volná universita bruselská jeho bratru Éliséovi stolicí srovnávací geografie; Élie Reclus byl sám také jmenován profesorem národopisu; a později další z bratrů, Pavel, ob-

držel též stolicí. Bruselská universita stala se universitou Reclusů. Élie Reclus dlouho nechtěl připustiti, aby se vydala jeho díla; nevyšly od něho ostatně než dva svazky Primitivních. Zato spolupracoval se svým bratrem Éliséem na Úvodě k Slovníku francouzských obcí a uveřejnil pod různými pseudonymy články v mnoha časopisech a revuích francouzských i cizích.

Opustil Paříž po procesu Vaillantově, v němž zúčastněn byl jeho bratr Paul, a od té doby přednášel na Volné universitě bruselské národopis a dějiny náboženství.

Byl velikým srdcem, velikým svědomím, velikým duchem.

*

Toť několik střízlivých slov o životě jednoho z nejlepších mužů moderní doby. Stál jako člověk tak vysoko, že žádná hana nedosáhla ani jeho paty. Tož bez bázně, že bychom ublížili vzpomínce na něho, jen pouze příležitostnou ukázkou charakteristických výkalů pražské klerikální stoky, citujme lokálku, kterou o něm uveřejnil Čech (ze dne 16. února t. r.):

„Eliáš Reclus, profesor etnografie na universitě v Bruselu, starší bratr Éliséa, zeměpisce, a Pavla, chirurga, — zemřel ve stáří 77 let. Eliáš byl původně bohoslovcem v Montaubanu. Byv propuštěn pro zásady anarchistické, byl od Napoleona vypuzen z Francie roku 1851. Zdržoval se v Londýně. Později stal se ředitelem Národní bibliotéky za vlády Komuny. Po přemožení Komuny utekl se do Švýcarska, kdež pobyl až do roku 1876, načež amnestie mu opět otevřela návrat do Francie, kdež živil se spisovatelstvím až do svého povolání do Bruselu. Přiznával se k zásadám anarchistickým, jež později zmírnil v anarchismus teoretický. Jelikož anarchismus dosud prakticky vykonávati nelze, spokojují se anarchisti anarchismem v teorii. — Přijde to laciněji, protože lid dnes lidí takových mezi sebou trpěti nechce. Zednářská vláda, dokud byla u vesla vlády v Belgii, povolala ho na svobodnou universitu v Bruselu. Ustanovují-li se tací lidé za profesory na vysokých školách, pak ovšem není se čemu diviti, že revoluční zásady vždy hloub do lidu vnikají. Dnes ještě povolávají se na vysoké školy anarchisté teoretičtí čili zásadní, později možná dosednou na stolce vysokých škol anarchisté praktičtí: zloději, vrahové apod.“

Toto napsal učedník Kristův dva tisíce let po Kristu.

Risum teneatis, amici. Zadržte smích, přátelé. Byl by jen soucitný, nikoli vražedný. A jen vražedných prostředků třeba užiti nám i budoucím proti tomuto hmyzu.

V Omladině věnoval K. Vohryzek otázce prozřetelného plození dětí dva články. Vcelku šermuje, aby šermoval, chce odlišně psáti za každou cenu. Jenže odlišně psáti, odlišně mluvití neznamená ještě míti nějaký skutečný názor na věc, odlišný názor odůvodněný.

Nám vlastně stačí, prohlašuje-li hned na počátku, že „otec čtené rodiny často bývá postaven před alternativu opustiti buď ideály, za něž se posud bil, aneb rodinu svou“. Tato pravda, tato životní zkušenost i její důsledky byla jedním z hlavních důvodů, jež nás přiměly k vydání samostatné práce o otázce prozřetelného plození ve hnutí revolučním. Uznává-li ji p. Vohryzek, mohl vše ostatní z ní dedukovati a nechati stranou pochybné teorie.

Vše ostatní můžeme počítati se slovy: není pravda.

Není pravda, že úspěšnou výchovu neznemožňuje čtenější rodina (i jsou-li u rodičů duševní dispozice). Vzdává-li se otec čtené rodiny svých ideálů, aby rodinu mohl užítí, vzdává se ve většině případů i vštěpování těchto ideálů dětem. Stane-li se z anarchisty pro chlebiček sociálním demokratem, jistě vychovává i své děti sociálně demokraticky. Zkušenost mluví. Nepřihlížíme tady ani k nemožnosti fyzické.

Není pravda, že anarchista musí si přátí dorost co nejčtenější. Na počtu nezáleží pranic: padesát statečných a inteligentních lidí pomohlo by našemu hnutí více než deset tisíc duševních i tělesných mrzáků, kteří se dají voditi za nos prvním lumpem, který přijde, a nejsou schopni provésti z vlastní iniciativy ani krok kupředu.

Není pravda, že „zákon“: silné vytrvá a slabé zaniká, vyžaduje čteného plození. Naopak, vyžaduje plození prozřetelného, hlavně pro anarchisty, kteří jako menšina měli by hleděti nemrhati ani silami hospodářskými, ani duševními, čili věnovati svou péči jen dětem, z kterých může něco býti. A že nelze topiti děti špatně narozené jako štěňata, odporučuje se anarchistům přirozeně dbáti toho, aby plodili po rozvaze.

Není pravda, že ploditi prozřetelně znamená přizpůsobovati se nesrovnalostem nynější společnosti. Znamená to, ne-li opak, tož jistě snahu připravovati se pokud možno nejlépe k boji s dnešní společností. Ostatně, náš život je a bude v každé nenormální společnosti řetězem nucených kompromisů, v nichž konzervativec si libuje, jichž revolucionář však dovede využití proti společnosti.

Není pravda, že odporučuje-li se prozřetelné omezení počtu dětí, mělo nebo mohlo by se zcela důsledně odporučovat omezení potřeb materiálních a kulturních. Omezuje-li individuum svoje potřeby materiální nebo kulturní, činí si újmu, činí násilí své individualitě; omezuje-li však prozřetelně počet svých dětí (což neznamená, že omezuje se

v pohlavním styku), jedná jako rozumný člověk, jenž malé nesnázi dává přednost před nesmírnými trampotami.

Není pravda, že jakákoli teorie s otázkou mzdy souvisící opravňuje říkati nesmysly, jako: „Má-li dnes dělník bídu s pěti dětmi, měl by ji stejnou měrou jsa bezdětek.“ Každý má nesčetně příkladů ve svém okolí. —

K prvnímu článku ještě poznamenáváme: Věta p. Robinova „populace snaží se vyrůst nad výživné prostředky“, vyjadřujíc takzvaný zákon snahy, jest zcela správná. Byla již několikráte potvrzena v dějinách a potvrdí se jednou plně ve společnosti, která zaručí každému individuu materiální blahobyt. Dnes ovšem netřeba k ní míti zřetele. Lidstvo, a tedy ani proletariát, nemusí dnes ještě z obavy takového rázu omezovati plození *povšechně*. Prozřetelně ploditi bude dnes uvědomělý jednotlivec z nejvlastnějšího zájmu. Tam, kde výhodné životní podmínky mu to dovolují, bude ovšem míti dětí tolik, kolik jich bude moci zploditi zdravých a pro boj duševně i tělesně vyzbrojených. —

Také myšlenke všeobecné stávky neodporuje v praxi prozřetelné plození dětí, ač teoreticky dobrý eskamotér dokáže všechno.

Všeobecná stávka má dvojí význam. Předně teoretický: znamená dodnes nejjasnější, nejlogičtější a nejprostší řešení problému sociálního převratu. Po druhé praktický: jest účinnou pomůckou při výchově proletariátu k solidaritě a jedním z nejsžíravějších prostředků proti socialismu parlamentnímu. Provedení všeobecné stávky jako domácí revoluce jest v některých zemích blízko, v jiných vzdáleno; všeobecná stávka však jako všeobecná katastrofa, dokonce jako katastrofa vítězná, je prozatím zbožným přáním. Není také jisto, znamená-li vůbec poslední slovo, jež o sociálním převratu řekl socialism. V každém případě a jako každý jiný převrat bude uskutečňována činnou a iniciativní menšinou: většina, na niž nikdy nelze čekat, až se chopí *činu*, vykoná dosti, když dá k akci menšiny svůj souhlas a vytrvalost — zkrátka solidaritu.

Tož prozřetelné plození dětí má právě u menšiny zabrániti ničení vysoce potřebných sil. Myšlenka prozřetelného plození dětí je prostředkem k zesílení jednotlivce, myšlenka všeobecné stávky je prostředkem k zesílení davu — solidaritou. Silní jednotlivci povedou útok, silný dav bude je solidaritou podporovat. Obě myšlenky mohou svorně pracovati k témuž cíli.

Že by se omezením plození třeba sebevšeobecnějšími snížily mzdy, je teoretická fantazie. Proletariát, který uvědoměle a s pochopením vlastního zájmu prozřetelně plodí, nepřivodí klesání mzdy snížením svých potřeb. Mzdy snižují davy neuvědomělých sobců.

Jak jsme již napsali: Propagovati v proletariátu pokusy vztahující se k prozřetelnému plození dětí znamená zároveň burcovati lid z indiferentismu, otupělosti a pokory. A této práce jest nevyhnutelně třeba i pro myšlenku všeobecné stávky.

V Matici svobody promluvila „matka sedmi dětí“. Učinila však nesprávné důsledky ze správného faktu. Je jisto, že žena je nejvíce oplození schopna nějaký čas před a nějaký čas po menstruaci (měsících). Že by však mimo tyto doby nemohla se státi těhotnou, je čirý výmysl. Každý se přesvědčí o tom ve svém okolí.

V Novém životě byla lokálka. Počíná lži. Že prý Nový kult horoval nedávno pro Zolovu Plodnost. V Novém kultě nebylo o Zolově Plodnosti ani řádky snad. Úryvek z Plodnosti jako z díla uměleckého otiskl jsem v Kalendáři neodvislého dělnictva na rok 1900. Nic více. Kde je zde jaké horování! Dále proti nám cituje Nový život Féréovu knihu Pohlavní pud. Člověk, který napíše, že nevážnost k manželství znamená u muže nevážnost k ženě, je obyčejný žvanil pro radost měšťáků. Th. Ribot, znamenitý psycholog francouzský, praví, že většina vynikajících lidí jsou dětmi „nezákonných“ lásek. Že tedy nevyhovíme měšťáckým a náboženským moralistům, je jasno.

Dále prý předstíráme sociální bídu dělnictva jako hlavní důvod. Totiž chceme, aby dělník byl aspoň tak uvědomělý a nevrhal se do krajní bídy sám a dobrovolně. Že bychom se domnívali, že prozřetelným plozením odstraní se bída vůbec, to je také lež. Proto jsme anarchisty, že víme, kde hledati pramen bídy — v kapitalistické organizaci.

Tedy, Nový živote, lépe čisti a nevymýšleti si!

JAK SE ŽVANÍ

V Českém učiteli (ze dne 2. března 1904) čteme ve článku Glosy k volbě na Královéhradecku:

„... Co stálo při volbě královéhradecké v popředí, byla naprostá *anarchie* rozumu, zásad mravních a zásad vůbec.

... První *anarchii* počali prováděti agrárníci.

... A tak valila se *anarchie* dál a dál.

... Volba skončila šternberkovskou *anarchií* všeho mravního po-nětí...“

Co by tomu asi řekl Český učitel, kdybychom takový článek nazvali *učitelsky* bezkarakterním, *učitelsky* hloupým, *učitelsky* pomateným? Pá-nové sesypali by se na nás jako vosy, řekli by, že užíváme agrárnícké metody, že máme o učitelstvu horší názor než ti jejich nepřátelé sedláci.

Měli by pravdu však, tak jako my pravdu máme, řekneme-li, že autor takového článku a redaktori Českého učitele, kteří ho tisknou,

mají o anarchii názor důstojný těch posledních žurnalistů — z tábora klerikálního.

Stejně duchaplný je Čas. V týdeníku (číslo 11) nadpisuje lokálku: *Mladočeská anarchie*. A v ní čteme opět: „...mladočeské vedení vede k nevyspělosti a *anarchii* na Královéhradecku stejně jako v Praze.“ Anebo: „...organizujme se — abychom čelili politické frivolnosti a *anarchii*.“

U redaktorů Času nelze však předpokládati, že by takhle psali z nevědomosti. To je buď zlomyslnost, nebo žurnalistická frivolnost. Čas bude všem pomalu pro politiku nestátoprávní tím, čím jsou Národní listy politice státoprávní. Bylo by proto nebezpečné nevšímati si ho soustavně, pomáhati mu vyrůsti na časopis vlivu stejně jako Národní listy znemravňujícího. Na cestě k tomu je, na cestě docela přímé.

ČAS PŘINÁŠÍ ČLÁNKY I LOKÁLKY

o žurnalistické chátře. Správné, to je jisto. Ale kdo si chce soustavně všímati cizích prahů, má mít před svým prahem zameteno. A dobře zameteno. Čas má však od nějaké doby žurnalistickou chátru pod vlastní střechou. Hrubé, zákeřnické, nestydaté fyziognomie. Doklady pro to jsou skoro v každém druhém čísle. Hlavně „čapkovinu“ obstarává obchodní agent firmy Masaryk, Herben, Jozífek a spol. — dr. Emanuel Chalupný. Nejen v Čase, i jinde; v Naší době například. Chybí tomu člověku jen známý židovský typ obličeje, dle něhož poznáte takovou vetřeleckou veš na všech cestách: jinak tváří se stejně sladce, když dělá obchody, a počíná si stejně hrubě, když uvádí někdo jeho drzost na pravou míru. To byl právě jeho případ s p. F. X. Hodáčem. Jistě se řídí p. Hodáč hodně správnou zásadou: na hrubou díru hrubá záplata. Ale p. Hodáč vraždí vtipem, kdežto p. Chalupný zabíjí sebe vlastní neomalenou hrubostí. To je ten rozdíl, který v poslední době přivedl dr. Emanuela k tomu, aby se obnažil, obnažil na tragikomického kašpárka pro plezír kaváren. Třepe vztekle všemi údy, a stává se křečovitým, módním artiklem nudícího se publika, artiklem stejné hodnoty jako pražská odrhovačka počínající vokativem jeho křestního jména.

Proč se však zmiňujeme o tomto pánu, když se nám vlastně jedná o několik anonymních sprostot Času? Považujeme ho za jejich původce, aspoň intelektuelního, a není-li ani tím, tož jistě reprezentuje typ oněch přímých i nepřímých nových akvizicí Času, které statečně se činí, aby tento deník sklesl na úroveň Národních listů.

Máme o šéfredaktoru Času vzdor všemu příliš dobré mínění, než abychom dekadenci toho kdysi nám nejmilejšího listu-týdeníku přičítali jemu. Ale p. dr. Herben je zaslepen politickou úlohou své partaje, p. dr. Herben nevidí — žurnalistickou chátru pod vlastní

střechou. Snad leccos by se mu vyjasnilo, kdyby byl tajně přítomen některé žvanici v Akademické čítárně.

Nechme tohohle však; na náš účet promluvila žurnalistická chátka uchylující se pod střechou Času v poslední době dvakrát: jednou prohlásila, že „úroveň Neumannových společníků nemůže býti již nižší“. Jednalo se jí o p. Hodáče a žurnalistická chátka docela zákeřnický generalizovala. Kdo jsou to, pánové, Neumannovi společníci? Mohou to býti literární spolupracovníci Nového kultu, a může to býti několik pražských anarchistů, s námi sympatizujících. Kdyby nebyl p. dr. Herben zaslepen, přidržel by pisatele, aby se aspoň podepsal na takový zákeřnický výpad: naši spolupracovníci byli právě pohromadě v Praze. Mají pevné dlaně, dobré svaly. Malou kopanou s takovým panáčkem byli by také svedli.

Podruhé promluvila žurnalistická chátka, odpovídajíc na naši poznámku „Jak se žvaní“. Píše: „Neopovažujte se tedy, lidičky, pana Neumanna to dělá nervózním! My ovšem nemáme úcty k nervóze, nejsme nevědomí ani zlomyslní, a proto budeme slova *anarchie* užívat s velikým klidem dál, kde anarchii postřehneme.“

Dobrá, s velikým klidem konstatujeme, že takto mluví jen žurnalistický podomek, důstojný posledního klerikálního plátku. Víme nyní aspoň, *kde* Čas vidí anarchii a *co* my máme viděti v Času, v listě, který býval jako týdeník tak krásně „nervózní“, a nyní jako exorgán partaje má hroší kůži. Kdysi něco chtěl, něco dobrého pro český život. Ale je to již dávno. Žije jen tradicí. Štika pošla, její mrcha hnije a smrdí. A myslí si, že na troše smradu v Čechách nezáleží.

JEŠTĚ VOLBA HRABĚTE ŠTERNBERKA

Naše stranická žurnalistika měla příležitost roniti — či lépe řečeno v celých potocích prolévati — příliš hlasité slzy nad porušením zdánlivé české idylly politické volbou královéhradeckou. Přitom však každý, kdo se nedal ohlušiti nářkem své denní novinové četby, mohl se přesvědčiti, že idyla dávno není již idylou, že poněkud ovšem — jako ostatně všechno v Čechách — stlačený oficielně politický náš život má v sobě již všechny prvky, které za daných okolností proměňují zdánlivou idylu v divokou orgii nenávistné, vzteklé, špinavé honby za mandátem. Každý mohl pozorovati, že ty prolité slzy jsou příliš hlasité, než aby nebyly také trochu pokrytecké. Každý mohl pozorovati, že ty bezedné škopky špíny, vylévané zuřivě a svorně celou stranickou žurnalistikou na hlavu ani ne tak zcela nesympatického hraběte, svědčí o tom, že i v tom nejpokrokovějším člověku, dotkne-li se parlamentární politiky, objeví se kus šmoka. A konečně každý mohl pozorovati, že náš lid má hodně porozumění pro takový veselý volební steeplechase, že dovede v něm zcela dobře choditi...

Zkrátka: p. hrabě Šternberk dirigoval bitvu, která se lišila od před-

cházejících bitev jen tím, že byla dirigovaná — s větším temperamentem.

To však jen pokrytci nebo bloudu může býti dnes ještě důvodem k sentimentálním nářkům. Buď ruce pryč od parlamentární politiky, buď velikým mlčením všech poctivých a čistých pokrytí politický švindl, aby odnikud nemohl čerpati novou sílu a posel vysílením, — anebo nečiniti se komickým hlásáním umravnění něčeho, čeho samá podstata je nemravná.

Víme již dávno — a veliký úpadek parlamentarismu potvrzuje, že se to ví již hodně všeobecně —, že sám princip reprezentativní vlády je špatný. A ještě více jsme přesvědčeni, že nic tak neznemravňuje civilizovanou společnost jako ten mizerný kus papíru, jenž se nazývá hlasovacím lístkem.

Proto nefňukáme, když se s tímto kusem papíru čachruje, když se krade, láká a kupuje, kupuje sliby, penězi, kořalkou. Odvozujeme z toho jen přísně logické důsledky pro sebe:

Nechceme výti s vlky, abychom se také vlky nestali. —

Volba p. hraběte Šternberka neznamená úpadek českého politického života všeobecně: vždyť voličstvo dalo přednost samostatnému talentu před kandidáty stran, před kandidáty neschopnými (skuhravého pana dr. Ant. Hajna nevyjímaje). Neznamená také úpadek politického života oficielního a parlamentárního zvláště, neboť ukazuje jen, že stal se intenzivnějším. Vidí-li naši pokrokoví politikové v jeho vítězství a ve způsobu, jímž svého vítězství dosáhl, něco nemravného, mají k tomu celkem málo práva.

Učinili by lépe, kdyby napravili svou logiku.

PRVNÍ BÁSNICKÝ LETÁK

vyšel právě v naší knihovně a obsahuje malý výbor z poezie Jindřicha Heina, určený především ovšem pro čtenáře dělnické. S důrazem podotýkáme, že se nám jednalo prostě jen o jakýsi leták, a nikoli o výbor literární, jenž musil by býti přirozeně větší než náš sešitek. Nicméně bude tento leták snad zajímavý i po stránce literární tím, že pojali jsme do výboru i překlady básní, jež považovány byly dosud i za nepřeložitelné. Pokud se nám podařilo tyto práce definitivně přeložiti, o tom ať rozhodnou čtenáři o věc se zajímající. Překladaelé řídili se v první řadě zásadou, že překlad má býti především heinovsky prostý a pak český, a varovali se proto pomáhati si z nouze bezbarvou slovní gymnastikou, dávající přednost v nutných případech volnému, ale duchu Heinovu veskrze odpovídajícímu tlumočení originálu. — Cena výtisku těchto našich básnických letáků bude vždy 20 hal., což vzhledem k jejich kvalitě nebude jistě mnoho. Letáky krejcarové nejsou naším ideálem, neboť dle našeho úsudku mohou býti jen pouhou hračkou.

usmyslil si citovati náš časopis proti nepohodlným sobě lidem. Nemůžeme mu to ovšem zakázati a nepotřebujeme snad také poukázati k tomu, že bychom sami nikdy se nesnížili, abychom i proti nejhoršímu svému nepříteli citovali — Čecha. Ale za podívanou stojí, jak Čech cituje. V čísle ze dne 5. dubna uvádí proti Času také tuto větu: „Víme nyní aspoň, co máme viděti v Času, který nyní jako exorgán partaje má hroší kůži...“ Pan Myslivec totiž vynechal si docela prostě větu sobě nepohodlnou. Má totiž za slovem „který“ býti ještě věta: „býval jako týdeník tak krásně nervózní...“ To by se mohlo skoro pojmenovati darebáctvím, aspoň darebáctvím — směšným.

ČAS SKORO V KAŽDÉM ČÍSLE

teď dává si záležeti, aby neopomenul užiti slova „anarchie“ v hanlivém slova smyslu. Neměl — právě tak jako Český učitel — tolik poctivosti, aby uznal, že aspoň ve věci máme pravdu, a s docela malichernou důsledností jako věrný stoupenec Husa „odpírá poznané pravdě“. Nedávno opět docela správně vytkl Omladině příšernou manipulaci s češtinou, přitom však neopomenul dopustiti se sám jizlivosti. Je to až k pláči malicherné.

JEDINÁ, PATENTOVANÁ,

vševědoucí, všespasitelná. Právo lidu rozepsalo se také o Komenském (29. března). Jak, stačí citovati těchto několik vět: „...Uplatňovat zásady Komenského: právo na vzdělání a štěstí všech, povznášet kulturně český lid, to provádí jediné sociální demokracie... Co dobrého v zásadách Komenského, to nerozlučně spjato se zásadami sociální demokracie, jediným to útočištěm a záštitou lidu dělného všech národů...“ Jediná, patentovaná, vševědoucí, všespasitelná.

„ŽIDOVSKÁ OTÁZKA“

Mluvím jen o našich domácích židech. Bylo by zbytečno, kdyby sebemenší odlesk sympatií, které mám pro oběti kišiněvsky antisemitického barbarství nebo pro statečné druhy, židovské proletáře severoamerické, padl na docela mně lhostejné jejich souvěrce v Čechách.

Ostatně, snad nejsou mně všichni ani tak zcela lhostejní. Mohl bych upřímně říci, že jsou mně dokonce protivní, nesnesitelní, kdybych... kdybych neznal dvě příliš mně milých hochů pochodících z té již tak dokonale zpanchartělé rasy.

(O domácích křesťanech mluvím také.)

Neboť jak mohl bych míti sympatie pro živel, jenž vládne, pro živel, jenž vykořisťuje, vládne a vykořisťuje vzdor tomu, že splašený nacionalism šimrá ho nadávkami, nevčasnými pomluvami a překážkami!

Vzpomínám, kdy si ostře uvědomuji, že stojím před židem, či lépe řečeno, proti židovi. Což není to tehdá, když vidím onen moderní karikaturou znesmrtněný typ velkokapitalisty, jemuž stopy po zkříženém semitství dodávají nadlidsky krvelačného výrazu? Nebo takového obchodníka z pražských podloubí a stánků, špinavého, devótního a prohnaného, jenž má „elegantní“ domácnost a křesťanskou služku, od které si nechá nadávat „smradlavých“? Nebo dotěrného obchodního agenta? Nebo na nádraží opejzeného tvora na cestě do Karlových Varů? Nebo konečně některého velikého znehodnitele socialismu, milovníka „hesel pokroku a svobody, jichž možno zneužít“?

Tedy: Otázka židovská je otázkou etickou a — chcete-li — také estetickou.

(Domácí křesťané mají tyto otázky také.)

A náboženskou? Leda kdybych měl halucinační sílu prof. Masaryka. Jen slepý a hluchý může říci, že český antisemitism je náboženský. Blbý je, to ano, protože náš křesťan stejně zbaběle vládne a stejně mizerně vykořisťuje jako žid. Jen ten zvrhlý typ mu chybí, před nímž člověk uvědomuje si se zbytečnými vztahy svůj antisemitism — estetický.

Ale typ mizí, pomalu, nevyhnutelně však, tak jako asimilace je nezadržitelná: aspoň asimilace lidí mezi židy. Těm ostatním přeji úspěch sionismu. Balast se odhazuje. Škoda jen, že naši katolíci, evangelíci atd. nemají svého sionismu také...

Čeští a pokrokoví židé měli sjezd. Čeští, to znamená, že pro ně neexistuje židovstvo jako národ. Pokrokoví? Proč židé se samostatným sjezdem a časopisem, když pokrokoví? Ale pardon, p. dr. Vohryzek je pokrokový v rámci mozaismu.

Již mlčím: nechci se dopustit urážky náboženství.

Našimi realisty zkurvená pokrokovost má, jak vidno, úspěch.

MORAVSKÉ ROZHLEDY,

také orgán moravské „vůně“, konstatovaly nedávno, že námluvy s p. hrabětem Šternberkem jsou na všech stranách a že také — Nový kult podezřele se potlouká pod okny pana hraběte. (Jako důkaz citovaly ovšem jen poslední odstavec našeho článku z minulého čísla.) Tenhle ostrovtip nás opravdu hluboce dojal. A že pan hrabě byl k nám skutečně štědrý, jsme ochotni uspořádat na počest p. pisatele z Moravských rozhledů banket za těch pár stovek, které nám ještě zbyly. Nechť tedy udá laskavě naší redakci své ctěné jméno. O požitky je postaráno: znamenitý sekt, dámská obsluha.

(číslo 6) dovolával se nás proti dr. Chalupnému a Času. Přitom stylizoval trochu nešikovně, takže olomoucký Pozor citoval jeho slova jako naše. Nesejde mnoho na věci, ale nechceme přece jen býti považováni za obdivovatele „krásných zásad a etizujícího směru kulturního realismu“. Čas jako týdeník měli jsme kdysi rádi pro jeho kritickou činnost (umění vyjímaje); záplatářská a kompromisní propaganda realistických pp. profesorů nám však docela nic neimponuje.

SPOLEK BEZKONFESIJNÍCH AUGUSTIN SMETANA

bude míti ustavující valnou hromadu ještě tento měsíc. V příštím čísle bude nám bezpochyby již možno podati informace všem, kdož budou chtít za členy přistoupiti. Nestrannost spolku je prozatím zaručena.

SVRCHOVANĚ PITOMÉ JE ŠTVANÍ

vlasteneckých žurnálů (s Nájemníkem v čele) a kavárenských štagstů proti Simplissimu. Dokazují tím jen skutečnou svou inferioritu, zabeďnou chápatost, duševní úroveň rakouského státního zástupce, který dal zkonfiskovati nedávno jeden obrázek pro jeho domněle proti-českou tendenci. Naši vlastenci jsou tak dokonale přesvědčeni o své ubohosti, že každý pohľavek přitahují na svou hlavu, třeba byl mířen proti militarismu nebo nacionalismu. Neškodí však připomenouti jim, že v celém Rakousku nevychází list, jenž by nazíral na věci a děje života tak moderně a tak ušlechtilé a podával své názory tak břitce a v tak umělecké formě jako Simplissimus. Nebylo by dobře žádati ho v kavárnách a hostincích s větším důrazem a bojkotovati ty, které na komando lidí duševně zakrnělých přestaly ho odbírat?

ČAS (4. KVĚTNA):

„V Polské Ostravě uveřejnila správa dolů hr. Wilczka vyhlášku, dle níž z ohľedu na bratrskou pokladnu musí si každý havíř vyzvednouti u ní povolení k ženitbě. Začínáme se vracet do feudálního středověku?“

Tenhle závěrečný povzdech není špatný. Ano, pánové, v době, kdy sociální demokracie má tisíce a milióny voličských hlasů, začínáme se vracet do feudálního středověku. Sapienti sat.

„Pokroková“ mládež svolala si opět jednu manifestační schůzi (22. června), tentokráte proti klerikálům. Byla to podívaná pro bohy, jen však pro bohy — s dobrým žaludkem. Šťastným se může nazývati ten, kdo lehce strávil velikolepé žvasty poslance Černého, dr. Hajna a dr. Kalabise. Poslanec Černý mluvil o svatých věcech každého člověka, mluvil mizernou marmeládu, jejíž jediným účelem bylo dokazovati, že učitelstvo nemyslí to tak zle, jak klerikálové tvrdí. Dr. Hajn ukazoval, že klerikalism páří se s centralismem, a to s tak vážnou tváří, jako by předpokládal před sebou posluchače, kteří opravdu nevědí, že klerikalism páří se, kde s kterou vládou může. Chtěl se ovšem jen dostati na svého státoprávního koníčka, z něhož ho dr. Kalabis za chvíli opět hodně radikálně shodil, neopomenuv však také složití předtím svůj protestantský hold svatému náboženství.

Zmiňovati se o této schůzi nemělo by vůbec smyslu pro naše čtenáře, kdyby byl poslanec Černý nedal uveřejniti v Českém učiteli tuto neslýchanou drzost:

„Krásný dojem řečí těch ke konci poněkud byl zkalen přestřeleným, přepjatým požadavkem vystupování z církve. Není taktickým povědět všem, co se má dělati. Kdo cítí přesvědčení pravé, jistě sám dovede usouditi, co má konati bez návodu. A pak, může například učitelstvo vystoupiti z církve, ač nedá se mu upříti, že to s bojem antiklerikálním nejupřímněji myslí? Či chtějí na učitelstvu boj i za cenu existenční? Nestačí oběti dosavadní?...“

Člověk neví, čemu se má diviti více, zda nestydatosti či hlouposti nebo stavovské nadutosti oněch řádek. Třeba však vzíti na vědomí, že učitel Jos. Černý, říšský poslanec národně dělnický, považuje požadavek vystupování z církve za přestřelení. Pak vezměme také na vědomí, že pan poslanec si přeje, aby z taktických důvodů neříkalo se vše, co se má dělati. Čili, pan poslanec, jako učitel a za učitelstvo, se bojí mluvit na schůzích, kde se odporučuje vystupování z církví. Tož zůstane podruhé doma. Postaráme se již, aby vždy vystupování z církve se odporučovalo, když učitel Černý mluví. My, kteří jsme bez konfese, kteří jako bezkonfesijní se organizujeme na ochranu svých zájmů, dovedeme již vypráskati politické kašpary, kteří svou politiku z říšské rady, z národně sociální partaje nebo — běda! — z učitelské organizace chtějí zanáseti i do hnutí antiklerikálního. Jinak poslance Černého nedáváme na vrub učitelstva. Těch, kteří to myslí s protiklerikálním bojem upřímně, učitel Černý nereprezentuje. Ti také soudí o vystupování z církve jinak, byť i sami prozatím vystoupiti nemohli. Toho „nejupřímněji“ užívati ovšem nebudeme; stavovští patolízalové nejsme. Také o těch obětích pomlčíme. Delikátní lidé nechodí s takovými věcmi před fórum. Ostatně, lidé, kteří *cítí*, že přinášejí oběti, učiní nejlépe, když půjdou z cesty.

(30. června) v článku nabitým přímo směšným bombastem velmi dobře, jakého třestění jsou schopni lidé stojící pod sugescí prof. Masaryka. Po neškodných bláznech nám ovšem nic není, ale p. dr. Vohryzek praví mezi jiným: „— jest Masarykova bezkonfesijnost dle známého latinského *Si duo faciunt idem — non est idem* (když dva činí totéž — není to totéž) zcela jinší než bezkonfesijnost našich náladových skeptiků.“

Marně se ohlížím, kde jsou mezi těmi, kdož u nás propagují bezkonfesijnost, náladoví skeptikové, zato však nemohu se zbaviti dojmu, že právě prof. Masaryk je takovým vzorem náladového skeptika.

To je v tom článku nejpovedenější.

ANARCHISTICKÁ LITERATURA

nachází již tolik sympatizujících i odporujících kritiků opravdu seriózních, o důvody se opírajících a v polemice slušných, že netřeba nám ani trochu dbáti sociálně demokratických štváčů, kteří vycházejí ze zásady, že všechno anarchistické musí býti za každou cenu činěno směšným. To je konečně jejich věcí. Můžeme jim dnes zcela klidně připomenouti, že kdo se směje naposled, směje se nejlépe.

Za podívanou stojí však někdy, kam až jde jejich slepá jizlivost. V červencové Akademii například jest „referát“ o brožuře S. Nachta *Všeobecná stávka a Ch. Alberta Vlast, válka, kasárna*. (Na práci Nachtovu upozornili jsme výtahem v Novém kultě; později vyšla v doplněném vydání úplná nákladem Vohryzkovým s obálkou, na níž je kus Steinlenova plakátu, bohužel špatně reprodukováný.) Otázka všeobecné stávky je akutní, neboť ji už propagují tisíce proletářů v Evropě a v Americe. Mohla by tedy socialistická revue, za níž se Akademie považuje, promluvit o ní vážně, tím spíše, když ani sociální demokraté ji docela neodhazují. Zatím však staví se „referent“ na známé nafoukané stanovisko. Přetváří se, jako by nerozuměl, aby mohl zlehčovati.

První důkaz. Píše: „... dělníci, nebudou-li pracovati, nenasytí se vzduchem. I kdyby se těmto podařilo vyloupit všechny krámy, jak jim Nacht radí (vojenská moc neuvádí ho do rozpaků¹), zmírali by za krátko hlady na ulicích, neboť *všechna doprava a výroba zejména životních potřeb bude znemožněna*, tedy do skladů a krámů by se nové potraviny nedopravovaly.“

Druhý důkaz. Píše: „Jenerální stávka je v Nachtově teorii konečně i zbytečnou, neboť nemá se pomoci ní na vládnoucích třídách vynutit nějaký ústupek, nýbrž provésti vyvlastnění kapitalistů, tedy úplná

¹ Nacht zabývá se a počítá velmi důkladně s vojenskou mocí.

majetková a výrobní revoluce. Je proto zdravým rozumem nepochopitelné, proč nenavádí Nacht dělníky, aby přímo, bez vyhladovění v jenerální stávce, chopili se výrobních prostředků, a proč doporučuje dokonce *ničení* výrobních a dopravních prostředků, jež dělnictvo hodlá si osvojit!“

Všechno od a až do z je psáno pro ubohé věřící, jimž Nachtova brožura do ruky se nedostala a nedostane. Neboť nebylo by jistě třeba zralému čtenáři, jenž brožuru četl a předem nechtěl nechápati, vysvětlovat, že Nacht a žádný anarchista neprojektuje všeobecnou stávku na tak dlouho, až by dělnictvo vyhladovělo. Že anarchisté chápají všeobecnou stávku jako úvod, velmi dobře vypočítaný k sociální revoluci, ano jako synonymum pro sociální revoluci, správně usuzující s J. Gravem, že táž myšlenka může míti pod jiným jménem více štěstí, než měla pod jménem předešlým. Že Nacht i anarchisté velmi dobře vědí, proč chtějí, aby těch několik dnů skutečné stávky, k níž i ti váhaví a bojácní strhnouti se dají, předcházelo před zabráním výrobních prostředků. Že nechtějí zničit prostředky výrobní, stroje, nýbrž jen znemožniti dočasně jich chod tím, že odborníci odstraněním některého šroubu například zastaví jejich činnost. Že také nechtějí zničit všechny prostředky dopravní, nýbrž jen ty, které by případně vojsko dopravovaly. A tak dále.

A ještě všimněme si toho, že „referent“ stále píše: Nacht radí, Nacht navádí (významné slovo, což?), Nachtova teorie... Nerad by přiznal, že Nacht jen obšírně vysvětluje něco, k čemu pracují již tisíce dělníků a oč pokusí se — byť předčasně snad — co nevidět proletariát ve Španělsku, v Argentině a snad i jinde...

Ostatně, s myšlenkou všeobecné stávky bude tomu jako se všemi myšlenkami: ukáže-li se schopnou života, nadchne-li davy, nezabrání ani milión sociálně demokratických voličů jejímu postupu. Jinak, jako teorie, třeba sebepravdivější, může ovšem selhati; teorie sociálně demokratické selhaly již skoro všechny. To je osud lidských věcí. Jsme dnes přesvědčeni o tom, že všeobecná stávka uskuteční se s dokonalým úspěchem; poučí-li nás zkušenost zítra o jiném, podrobíme se klidně, přesvědčení, že naše myšlenka vykonala aspoň mnoho pro solidaritu a revoluci. —

Stejně neloajálně referuje se i o brožuře Albertově. Především neodporučuje tato brožura potírání militarismu *jen* odpíráním vojenské služby. A po druhé loajální referent musel by poznamenati, že jen část anarchistů (zejména takzvaní „anarchisté křesťanští“, Tolstojem načichlí), a to část celkem nepatrná, tento způsob odporučuje. Většina přeje protivojácké výchově mládeže a cestám revolučním. Právě na nedávném antimilitaristickém kongresu v Amsterodamě došlo ke srážce dokonce zbytečně prudké mezi zastanci obou směrů. A směr proti pasivitě zvítězil. Že pasivita je v širším měřítku neproveditelná, aspoň u lidí méně nábožensky naladěných, než jsou například duchoborci, domníváme se také. Ale zároveň nutno uznati,

že ti, kdož vzdor přísným trestům sloužiti se zdráhají, jednají poctivě a z hloubi přesvědčené duše: jsou živými protesty proti militarismu a nikoho druhého svým jednáním nepoškozují. Jsou jako kacíři, kteří za své přesvědčení umírají. Vzdejme jim úctu, třeba bychom dávali přednost kacířům, kteří za své přesvědčení bojují a žijí. Ta jejich „naivnost“ jest jen relativní. —

Polepšete se, občane „referente“; nechtějte rozmnožovat galerii tolika vás předcházejících ubohých „anarchistenfresserů“.

V RUSKU, KDE MAJÍ STRAŠNÉ MNOŽSTVÍ SVÁTKŮ,

vydán byl zákon, který zní: „Dobrovolná práce v neděli a svátky, ve světských i církevních svátcích jest přenechána dobrozdání každého jednotlivce a žádná autorita nesmí pracujícím v tom klásti překážky.“ Svěcení mnoha svátků překáželo totiž průmyslu, obchodu i zemědělství. Zákon ten vyjadřuje opravdu něco samo o sobě srozumitelného: co je mi po tom, chci-li dnes pracovat, že jiní chtějí se dnes modlit. Ale, chyba lávky! Zaměstnavatelé použijí tohoto zákona tak, že vezmou dělnictvu všechny dny klidu. Nový doklad pro to, že pro vykořisťované má každá reforma za následek pohromu na témže nebo na jiném poli a že jediným východiskem je — odstranění kapitalistického systému.

V MORAVSKÝCH ROZHLEDECH

napsal nedávno (číslo 49) nějaký kněz Masarykova kultu v „dopise z Prahy“ následující dvě perly o přednášce prof. Masaryka ze dne 25. června:

(1) „...všem, kteří věřili v poctivost Masarykových názorů, ale nedovedli jich chápat pro přílišnou hloubku, jež nebyla prozářena žádnými viditelnými paprsky, — těm se skutečně ulevilo a dána byla éra nového nazírání: není zjevení...“

Ubohé realistické mozky, jimž teprve ve čtvrtém roce dvacátého století musil říci, že neexistuje „zjevení“ — prof. Masaryk! A říci docela obyčejnou přednášku, zajímavou leda pro ty, jimž každé mrknutí Jeho oka znamená událost pro český národ!

(2) „...Jsou to vše slova rozhodná a silná, jaká nejsme zvyklí slýchat v Čechách. Ale jsou osvobozující.“

Opravdu, záhada, jak v Čechách může býti tak přemrštěně uctíván obyčejný smrtelník, jenž nevyniká ani originalitou myšlenek, ani mocnou logikou (jen vnější poctivostí, jež by se přece měla rozumět sama sebou —), jest vysvětlitelná jen tím, že ty směšné nuly, jež s Masarykem vstávají a s Masarykem jdou spát, nejsou vůbec zvyklí něco slyšet, něco vidět, něco vědět!

zmínili jsme se o Alfredu Naquetovi a jeho kritice anarchismu. Tato práce vyšla nyní v knize pod titulem Anarchie a kolektivism. Odpovědi nedaly na sebe dlouho čekat. Jednu uveřejňuje ve španělském týdeníku Tierra y libertad kamarád Ch. Malato, druhou od E. Giraulta otiskuje francouzská revue Libre examen. Počkáme na konečný výsledek a nejlepší odpověď i s Naquetovými námitkami otiskneme.

NAŠI MĚŠŤÁCI JSOU NĚKDY LOGIČTÍ —

jen však v malých věcech. Naše doba (červencová) volá: třeba nemoc léčit, nejen příznaky, čili v daném případě, o němž referent mluví: neměnit jednací řád parlamentní, nýbrž změnit ústavu!

Ale nejsme-li my stejně logičtí, voláme-li, že nestačí ničit příznaky, nýbrž zničit zlo od kořene, čili v otázce revolučního socialismu: odstraniti kapitalistický systém! Naši takzvaní pokrokoví měšťáci však podporují reformism a snaží se všemi prostředky odvrátit revoluci, čili odstraňují příznaky nemoci, a nemoc, kořen zla, kapitalistický systém všemi silami udržují. Mastičkáři!

NENÍ TOMU DÁVNO,

co realistický Čas vytýkal Omladině, že zavádí do češtiny anarchistický pravopis uveřejňováním inzertu jisté přeplavní firmy. Nuže, týž pravopis mohl by se zváti také „realistickým“, neboť realistické Moravské rozhledy otiskují stejný inzerát se stejně pěknou češtinou. (Viz například číslo 49.)

DVOJÍ NETAKTNOSTI

dopustila se Matice svobody uveřejňováním fejetonu „Svatý Antonín Paduánský“. Předně té, že neuznala za vhodné jediným slovem zmíniti se nám o věci, ač překlad Buschovy práce skoro hotový již leží v naší redakci a my chtěli vydati jej na podzim v celku. O tom šířiti se nebudeme. Kdybychom neměli důležitějších projektů, nebrali bychom k p. Opletalovu kousku pražádného zřetele a knížku bychom ihned vydali. Horším a přímo darebáckým kouskem je, že text, jež Matice svobody k obrázkům Buschovým přidala, není pražádný překlad textu Buschova, nýbrž slátanina uboze vyrobená ve známém antiklerikálním stylu Červánků nebo Matice svobody. Redaktor Matice svobody patří patrně k těm „anarchistům“, kteří se domnívají,

že každý analfabet smí literární dílo falšovat jakýmkoliv způsobem, jedná-li se mu o to, aby na cizí účet hodně vydělal.

Z JISKER ZTLUMENÝCH

pod černým popelem havířské existence vybuchlo opět několik plamének. Na Duchcovsku bouřlivé schůze, rvačky, stávka. Řekne se: nutná polní cvičení k zejtřejší opravdové bitvě. Dobrá. Ale je jisto, zoufale jisto, že ti zúčastnění a vždy znova a znova ponížení proletáři nechtějí jen cvičiti se pro rozhodnou bitvu, že chtějí více, že chtějí okamžitý pozitivní úspěch, zlepšení své existence. A my anarchisté víme, že to není možné, že máme tu co činiti jen se smyslovým klamem, že není kompromisního východu z travičského kruhu kapitalistické organizace. Toť první tragická stránka věci. A druhá, stejně tragická stránka vězí v tom, že protest hornického proletariátu není, nemůže ještě býti dnes v žádném poměru k velikosti, k drzosti provokace, kterou zosnovali novým služebním řádem uhlobaroni. Praktický význam tohoto řádu je nevelký, sotva by co změnil na existujících poměrech, ale jako provokace, jako útok na člověčenství dělníkovy je bezpříkladnou i v Rakousku ničemností. Proto měl by býti odražen, odražen tvrdou stěnou spojeného proletariátu celých Čech, celého Rakouska. Tříkrát běda, že nic podobného nelze čekat. Dělník ví již, co je to příslušenství ke straně, neví však ještě, co je to solidarita, solidarita sociální. Podaří se anarchistům učiniti ji součástí jeho bytosti?

POZNÁMKY

Politické. V Čechách lze jen jedno konstatovati: že politická úroveň, vezme-li se jen trochu pokrokovější měřítko, na všech stranách klesá. Dobrým barometrem jsou časopisy: povšimněme si třeba Samostatnosti, na níž tento úpadek jeví se nejtypičtěji. U všech ostatních listů je tomu víceméně stejně. Sociálních demokratů nevyjímaje: bylo již jinde konstatováno, že jejich vliv a činnost za vlády Körbrovy rovnají se nule. Jejich ubohá akce pro všeobecné hlasovací dokumentuje to nejlépe. — Malý „Staatsstreich“ Tiszův v Uhrách nemusí nás zajímat. — Poučnější jsou již *bouře v Inšpruku*. Hlásají očividně, že ani úplná autonomie národů v Rakousku by nás nespasila, pokud se jedná o nacionální rvačky. Dříve musí býti rakouští Němci — vzdor své chvástivosti tak impotentní — trochu zpráskáni. Reprezentují u nás nejhorší, naprosto nekulturní měšťácké sobectví — jako konečně Němci vůbec. Bylo by na čase, aby zejména u nás v Čechách se poznalo, že to byla chyba — třeba nevyhnutelná —, že jsme k Němcům tolik do školy chodili. Tolik zlého od nich máme a tak málo dobrého, jež jinde byli

bychom laciněji obdrželi. Nezapomeňme, že jako celek stojí stále v čele násilí a reakce v Evropě.

Sociální. Nejdůležitější událostí v poslední době byl úspěšný, *spontánní pokus o všeobecnou stávku v Itálii.* (Přineseme o něm článek v příštím čísle.) Stalo se po ubohé debatě o všeobecné stávce na sociálně demokratickém sjezdu v Amsterdamě. — Sjezd československé sociální demokracie konal se až — v Prostějově. Měla tím býti zlomena síla „opozice“. Máme jen jednu poznámku: že totiž i „starí páni“, i „opozice“ snaží se všemi prostředky utlumiti opravdový myšlenkový vývoj v české sociální demokracii. Prof. Masaryk kdesi napsal, že česká sociální demokracie bude nejsocialističtější; můžeme dodati: také nejreakčnější.

Náboženské. Pěkný článek o náboženství, inspirovaný anarchistickou filosofií M. Guyaua, přináší ve 2. čísle *Moderní revue*. Kdyby se v něm neprojevoval tak ostře sociální skepticism, byla by to nejlepší práce o náboženství u nás publikovaná. V příštím čísle tohoto listu otiskneme z ní úryvky. — Také úryvky z knihy M. Guyaua *L'Irréligion de l'avenir* (Bezbožnost budoucnosti). Tento filosof zasluhoval by vůbec býti u nás spíše překládán než dvě třetiny jiných k nám zanášených filosofů. — Vcelku i kompromisní dosud projevy Masarykovy a Mrštíkovi i zmíněný projev v *Moderní revue* svědčí o tom, že i u nás chystá se aspoň opravdovější inteligence k definitivnímu pohřbení vyžitého pojmu. V Rozhledech, jak se zdá, jsou opačného mínění. Soudím podle Neklanů, Rohanů, Kramářů a těch anonymních úryvků, otiskovaných pod titulkem „náboženství“. Pan Pelcl je však dobrý obchodník, jistě by se nezavděčoval tak klerikální Obnově, kdyby to nebylo vhod davu jeho čtenářů. Ale nemohou býti přece všechny vrstvy v Čechách na stejné úrovni!

VŠICHNI, KDOŽ JSTE I DLE ZÁKONA mimo církve, hlasež se za členy spolku *Augustin Smetana*, aby z tohoto po stránce myšlenkové naprosto volného sdružení mohla se co nevidět státi silná opora svobodného myšlení a jeho projevů v Čechách. Zápisné je 50 hal.; měsíční příspěvek členský 20 hal. Kdo se hlásíš za člena, pošli zároveň doklad o svém vystoupení z církve. Přihlášky přijímá Václav Adamec, Smíchov, Mozartova ulice č. 942.

LISTÁRNA REDAKCE A ADMINISTRACE

Z veršů zaslaných v poslední době pro Šibeničky nemohu tisknouti nic, nové zásilky budou však vítány.

Druhé číslo Šibeniček vyjde bezpochyby 25. února.

Pro toto číslo Nového kultu nahromadilo se nám tolik drobných věcí, že jsme museli odložit řadu článků, mezi nimi: Židé a prostituce, Stíny boha, Hospodářská situace ve Španělsku atd. V příštím čísle bude dokončen Vývoj morálky. — Příští číslo vyjde opět až 10. února. Nadále i s Knihovnou zcela pravidelně.

Š. K. *Motyčín*. Adresy V. H. neznáme. — F. V. *Čouš*. Podobného závodu v Praze vůbec není. Takové podobizny se vůbec u nás nevyrábí. — J. B. *Hořice*. Žádaného kalendáře již nemáme. — J. V. To musíte sám nejlépe poznati, jak by se dalo u vás propagovati, tiskem, přednáškami nebo od jednotlivce k jednotlivci.

*

Vážné upozornění. S čilejším hnutím mezi horníky stoupla také poněkud kolportáž našeho listu. Před dvěma měsíci dosáhli jsme 800 exemplářů kolportovaných. To jest ovšem vzdor všemu číslo směšně nepatrné a hlavně českého severu prostě nedůstojné. Měli jsme však naději, že z 800 stoupneme na 1000, a to by stačilo aspoň k zajištění pravidelného vycházení listu.

V poslední době však opět klesáme a nikdy nebývalý počet našich kolportérů stává se nedbalým a bezohledným. O tom, jak se s námi jedná, poskytne představu tento dopis, jež jsme nedávno obdrželi z Hostomic nad Bělou:

„Kamaráde, oznamuji ti, že kolportáž Nového kultu převezme kamarád J. C. z Hostomic, neboť já jedu do Německa. Co se týče našeho dluhu, sděluji s tebou, že jsem odevzdal C-ovi 60 čísel Nového kultu, 45 brožur, 4 kalendáře, 5 letáků, což činí 18,40 K. Mám tedy zaplatiti 15,60 K. Když jsem kolportáž převzal, činil dluh 16 K (po B-ovi, jenž odjel na vojnu); ten ovšem platiti nemohu. Můj dluh zašle Ti O. Spolek neb V. Knihovna, neb jsou mi dlužni... S revolučním pozdravem V. D.“

To znamená pro nás, že z 50 K, jež jsme z Hostomic čekali, máme obdržeti jen 15,60 K, a to ještě z milosti nějakého spolku. Kamarád D.

dal si posílati 35 exemplářů, ač nový kolportér má odběratelů jen 20, a ještě ani ten nepatrný zbytek ani snad neobdržíme. Jeden odjede na vojnu a nezaplatí; druhý odjede do Němec a nezaplatí také. Přitom byl ovšem veliký řečník, stál v čele „silné organizace“ a v čele pokusu o zemědělské družstvo!

Máme kolportáž sotva ve třetině míst, kde jsou lidé říkající si anarchisté. Z těch sotva polovina je nyní opravdu pořádná, a jediné Duchcov, Záluží a Plzeň snaží se, aby nám získávali nové odběratele.

Máme již takového hospodářství až po krk. Nevzchopí-li se ti, jimž se o to jedná, aby náš list vnikal do dělnických kruhů, a nepostarají-li se ve svých místech o pořádek aspoň, *budeme nuceni ukončiti tento svazek a počínaje svazkem novým vydávati ho bez ohledu na dělnické poměry finanční.* Těch několik dobrých druhů nás neopustí a přinese pro nás každou oběť; míti ohled k bezohledným bylo by šílenstvím, neboť bychom to připravili tak daleko, že bychom vůbec nic vydávati nemohli.

Tedy nevzroste-li a neupevní-li se kolportáž do dvou měsíců, ukončíme 6. svazek a budeme svazek 7 vydávati opět v měsíčních sešitech za 20—30 halířů.

Hetfleiš Jan. Zasláno Tvoje neotiskneme, protože se o žádné klepy nejedná. Čili, pro naše hnutí opravdu pracující soudruzi vyslovili jen pochybnosti o významu vašeho podniku pro anarchistické hnutí. Nic více. Naše redakce stojí pak na tom stanovisku, že soukromé zájmy dělnictva nemusí býti vždy také zájmem anarchistickým. To soustavné mrzačení českého anarchismu nevěstkami davu natropilo již dost a dost zla. A jinak nám po věci nic není. Jsme orgánem myšlenek, a nikoli soukromých zájmů. Úspěch našeho listu musí býti následkem vlivu myšlenek, jež propagujeme, a nikoli následkem redakční politiky. K té se nesnížíme a nikomu lichotiti nebudeme. — *E. Kaiser.* Dle přání oznamujeme, že jsi vyrovnal 10 K a ostatek že „zbyl mezi odběrateli“. Takové zbytky přivedou nás však pomalu k zastavení listu. — *M. B. Osek.* Spisy Debayovy jsou škváry; to, co se z nich dovíte, vysvětlí Vám každý lékař laciněji. Leták o preventivních prostředcích měli bychom vydati již z toho důvodu, aby kamarádi neplatili za francouzské speciality hned — 8 zl (!). Ale vždyť by nám ho opět zabavili! Pokusíme se v Novém kultě otisknouti nezabavený ceník některé firmy. — *Do Bohosudova.* Vosmík se již vyrovnal. — *Do Litic.* Kolportér se vzdal, protože ani těch 12 čísel jste mu neplatili. To je víc než smutný zjev. Předplacení také nepřicházejí.

Knihovna revolucionářů (dříve Knihovna Nového kultu) počala právě vycházeti. Svazek 1. Luigi Fabbri: Stirnerovský individualism ve hnutí anarchistickém. Svazek 2. (vyjde 20. února) Fráňa Šrámek: Ejhle člověk...! (Próza). Svazek 3. (vyjde 20. března) E. S. R. J.: Tolstoj a anarchism. — V dalších svazcích vydáme: Stanislav K.

Neumann: První sklizeň; Paul Adam: Listy z Malajska; Petr Kropotkin: O Herbertu Spencerovi atd.

Předplatné 4,— K na rok 1904.

Upozorňujeme své odběratele, že na ukázkou zasíláme jen první svazek; čísla další zašleme jen předplatitelům.

Kolportérům sleva 30—50 %.

Knihovna revolucionářů vychází 20. v měsíci.

*

A. T. Plzeň. „Anarchie“ nevyšla úplná. Žádaný kalendář už nemáme. Dluhuješ 4 K a za zaslanou brožuru 20 h. — J. B. Bruch. Konstatujeme, že „ostří hoši z Bruchu“ se tuží; kolportáž sklesla již na — 50 čísel. — J. B. Kopisty. Zásilka na dobírku přijde ještě dráž. — V. Č. Hán. Peníze zasílej laskavě vždy za dvě čísla; na poukázce udej vždy, kolik máme Ti posílat následujícího čísla, aby Ti žádná čísla zbytečně nezbyvala.

Upozornění. Sdělují se svými přáteli a druhy, že nemohu v dohledné době žádných přednášek konati. Odmítl jsem jich tento měsíc již deset, a sice na severovýchodě, na severozápadě, na Plzeňsku i v Praze. Mám příliš mnoho práce literární, které nemohu odložit kvůli pochybnému úspěchu přednášek.

Jakmile mně to dovolí čas, vypracuji dvě až tři přednášky nové a oznámím to kamarádům na tomto místě.

*

Příští číslo, jež vyjde ještě tento měsíc, ukončí 6. svazek tohoto listu a přinese titulní list a obsah.

Svazek 7 počne ihned vycházeti, a sice v sešitech o 24—32 stránkách formátu naší Knihovny, opět dvakrát měsíčně. Šibeničky budou v čísle, třeba v každém, budeme-li mít dosti materiálu.

Každé číslo bude samostatné, články na pokračování nebudeme v časopise tisknouti.

Cena sešitu 24 hal. (v kolportáži 20 hal.). Předplatné K 6,— na rok (24 sešitů). Abonentům svazku 6 připíšeme za nevyšlá čísla 60 hal. k dobru.

Kolportéry prosíme, by s námi třeba na ústřížku poukázky sdělili, kolik čísel nového svazku si přejí.

V. K. Předonín. Propaganda preventivních prostředků čelí naopak proti onanii. Umožňují-li normální pohlavní styk, odstraňují nenormální, aspoň ten, jehož důvodem je strach před dětmi a strach před nákazou. V Koutu novomalthusistů dovíš se, které časopisy se o věci dosud zmínily. Číslo 4 obdržíš. — R. D. Strettford, England. Obratť se na firmu Mojmir Urbánek nebo F. A. Urbánek v Praze. — A. Váňa, Vídeň. Odpovím Ti na dopis co nejdříve, neměl jsem doposud času. —

P. K. Hrádek. Žes obdržel brožury dvakrát, stalo se omylem v expedici. Příště dáme vše do pořádku. Německý list Novému kultu podobný nevychází; doporučujeme Ti časopis Der freie Arbeiter. — F. H. Švýcarsko nevydává. Dokument snad nejlépe domovský list. Žádaného prostředku doporučiti nemůžeme. Některé porodní báby mají obdivuhodnou praxi. Také lékaři. Vše ostatní příliš riskantní.

*

Upozorňujeme své odběratele, že jsme jim zaslali na ukázkou první svazek Knihovny revolucionářů a že již dva další vyšly. Zasíláme jen předplatitelům.

Brožuru na rozdání nemůžeme dosud vydati, protože chceme takto vydati jen původní populární výklad anarchie. Není však dosud napsán.

Zato jsme ochotni rozeslati na rozdání několik set brožur a jednotlivých čísel Nového kultu. Vyřídíme však jen přihlášky *známých* kamarádů a přátel z míst, kde dosud kolportáž není. Stačí přihlásiti se dopisnicí; pošleme každému, pokud zásoba vystačí, balíček asi půldruhého kila, *nevyplacený* však.

*

Příští číslo a Křest sv. Vladimíra opozdí se poněkud, protože redaktor tohoto listu nastoupí čtrnáctidenní vězení, k němuž byl laskavě pozván pro přestupky tiskového zákona.

*

Obsah tohoto čísla není příliš pestrý; budiž redaktor omluven přesídlením. Formu bylo nám voliti opět novou: pokud možno nejlacinější.

Vhodné příspěvky všech druhů jsou mi vítány. Z veršů v poslední době mi zaslanych nemohu tisknouti nic.

PŘÁTELE, Nový kult jako anarchistická revue byl již blízek zániku: jeho dosavadní vydavatel chtěl se ho nadobro vzdáti, znechucen obtížemi finančními i napohled nepatrnými výsledky své práce. Finanční krize dosáhla při tomto svazku svého vrcholu: aniž vzrostl počet abonentů, klesla značně kolportáž jednak následkem protiagitace, jednak následkem toho, že mnozí a mnozí věrní čtenáři Nového kultu rozprchli se za hranice. Také počet kolportérů nepoctivých a nespolehlivých rozmnožil se jako nikdy předtím.

V této kritické chvíli podávají naše vídeňské skupiny Novému kultu pomocnou ruku. Vyžádaly si vydavatele tohoto listu do Vídně, aby pomohl ve vídeňských skupinách roznítiti nový život, a vydávají nyní toto číslo Nového kultu, za nímž následovati má ihned nové číslo Knihovny revolucionářů.

Bez pomoci ostatních anarchistických skupin, Novému kultu příznivých, se ovšem neobejdeme. Činíme, seč síly naše jsou, a jest tedy nyní na našich přátelích, aby i oni učinili, co mohou.

Tož přispějte na náš tiskový fond, z něhož chceme nejen podporovati vydávání Nového kultu, který je nyní pasivní, ale přispěti i Knihovně revolucionářů, pro kterou chystáme především spis Petra Kropotkina Anarchii, pak novou brožuru o prozřetelném plození dětí a volné lásce a spisek o náboženství. Konečně, bude-li náš tiskový fond dostatečně podporován, počneme s vydáváním slavných Pamětí Petra Kropotkina, na jejichž překladě redaktor tohoto listu již pracuje.

Tož, kdo můžeš a jsi našemu dílu přízniv, přispěj pokud možno ihned k našemu tiskovému fondu a starej se o rozšíření kolportáže. Příspěvky budou kvitovány.

Všechny peníze a dopisy buďtež zasílány na adresu:

Stanislav K. Neumann,

Vídeň X, Ettenreichgasse 4-II-27.

S pozdravem za vídeňské skupiny:

Václav Krampera, Jan Tomeček,

Havel Linz, Arnošt Váňa,

Stanislav K. Neumann.